Egyszer sincs Pesten krumplivásár?

Jó tavasz Hajdú-Biharban – Tizenegyen összefogtak

— A debreceni Béke Tsz-ben az állatokkal *etetik* nemcsak a burgonyát, hanem a sárgarépát is, a megye termelőszövetkezetei 20 százalékkal *kisebb* zöldségtermő területet terveztek 1978-ra, mint tavaly, bár ezt igyekeznek magasabb hozamokkal ellensúlyozni! — mondja *Fazekas Károly*, a Hajdú-Bihar megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének titkára, majd *dr. Jakab Tamás*, a megyei tanács osztályvezetője hozzáteszi:

— Tegnap Hajdúböszörményben, az ottani agrárklubban tartottam előadást, ahol sokan szóvá tették: ugyan *miért nem csinál a kereskedelem krumplivásárt, a korábbi almavásárhoz hasonlatosan?* Az pedig szinte elképesztő, hogy állati célokra lehet venni egy forintért burgonyát, míg a piacon változatlanul *öt forint* az ára! S aligha érthető, hogy a sertésállománynak több mint felét nyújtó *kisüzemi állatnak sem vásárolható meg egy forintért ez az eledel.*

Bizonyos alapokon

— *Milyen más tavaszi gondok foglalkoztatják most a megyei vezetést?*

— Elöljáróban annyit, hogy az időjárás jó, minden időszerű munkát elvégeztünk, s jó minőségben, bár a húsvéti vetésű cukorrépák nehol elfagytak, akárcsak a palánták a fóliák alatt. Itt mindjárt megemlítjük, hogy az egyik legnagyobb gondunk a fóliahiány; az igényeltnek a *kétharmadát* sem kaptuk meg az első negyedévben. Nincs elég a vetőgépekből sem, akadnak alkatrészgondok, így a különféle, de főleg a személyautó-méretű gumiabroncs kevés.

Fazekas Károly elmondta: szárítókra, tárolókra *nem kapnak hitelt* a téeszek, márpedig ha nagy lesz a tengeritermés, úgy járhatnak, mint tavaly a zöldséggel: *veszteségek támadhatnak az elégtelen raktározás következményeként.* A MÉM Statisztikai és Gazdaságelemző Központjának friss kiadványait böngészve bukkantam arra az adatra, amely szerint a Hajdú-Bihar megyei mezőgazdasági szövetkezetek *558,7 millió forintot tettek félre fejlesztésekre a zárszámadási mérlegek tanúsága szerint.* Márpedig ez 153 százalékos növekedésnek felel meg az előző évihez képest, ami a legnagyobb mérvű a megyék idevágó rangsorában. Nyilván jelentős, sőt alighanem a legjelentősebb szerep jut a beruházások gyarapításában a pontosan két esztendeje alakult Hajdúsági Agráripari Egyesülésnek. Ennek fejlődését kedvezőnek mondja dr. Jakab Tamás.

Már csak ezért is fontos, hogy a megye 14 termelőszövetkezetéhez és a Hajdúszoboszlói Állami Gazdasághoz tartozó 103 ezer hektáron, 74 ezer hektár szántóföldön impozánsan nőttek a különféle növények hozamai. (A búzáé az 1976. évi 44,1-ről, 51,4 mázsára, a kukoricáé 56-ról 70 mázsára, a cukorrépáé 475-ről 502 mázsára emelkedett.) A taggazdaságokban együttesen 2,6 milliárd, míg a HAGE keretében 1977—1980 között 774 millió forint a közös beruházásokra fordítható összeg — ezek egyikéről, a balmazújvárosi Lenin Termelőszövetkezetben épülő baromfiberuházásról már volt alkalmam beszámolni ezeken a hasábokon. De az egyesülés tanácsa a külön ba-

romfiprogramon kívül egyebek között határozott a sertés- és juhágazat fejlesztéséről, mert együttesen 19 ezer tonna vágóállat-többlet az előirányzat. Ami az állattenyésztést illeti, az első számszerű eredmények *csak az idén fognak megmutatkozni*, hiszen 1977 volt a HAGE első teljes éve.

Nincs belvíz

Míg a HAGE földjein tehát 70 mázsás kukoricaátlag termett, azért *összességében sem szégyenkezhet* a megye, hiszen 54,4 mázsa hektáronkénti átlagot ért el, 10 mázsával többet az országosnál.

— De a szeptember 28-i fagy még el is vitt hat mázsát hektáronként — mondja dr. Jakab Tamás. — További gondunk volt tavaly, hogy a belvizek miatt két-három héttel később tudtunk túljutni a kukoricavetésen. Az *idén ilyen kárról nem beszélhetünk*, főleg a Tisza mentén kedvező a helyzet, míg a Körösök táján több a belvízelöntés. Egy hete tanácskozást hívott össze Polgáron a vízügyi igazgatóság, jöttek a szomszédos megyék termelőszövetkezeteiből is. Végigmentünk a Tisza bal parti töltésén, Polgártól Tiszafüredig, s ezen a 61 kilométeren *nem tapasztaltunk belvizet.*

— *Csökken, avagy növekszik-e a közeli hetekben a megye kukoricaterülete?*

— Ötezer hektárral *több* lesz a tavalyinál, vagyis 96 ezerről 101 ezer hektárra növekszik a termőterület — hangzik a válasz. — De a prémiumok hatásaként abban bízunk, hogy további két-háromezer hektárt elvetnek még, vagyis 103—104 ezer hektár a végső terület. S még ez sem a legnagyobb, hiszen 1974-ben már volt 106 ezer hektár kukoricánk — akkortól apadt az ismert okok, így főként a költségek megugrása miatt a terület.

A legnagyobb mértékben két növény vetésterülete gyarapszik az idén: *a cukorrépáé 10, a napraforgóé 26 százalékkal*, ami együttesen 4500 hektárnak felel meg. Bizonyos takarmányok, a zöldségnövények, a *most szinte senkinek sem kellő burgonya* rovására történik e növekedés. Ami a kalászosokat illeti, hozzávetőleg annyit foglalnak el a szántókból, mint a kukorica. Az átlelelés jónak mondható, hiszen a tavalyi hatezerrel szemben csupán ezer hektár pusztult ki, s a mai állapotnak megfelelően jobb termés várható az 1977. évinél.

Más a mérce

Beszélgető partnereim megemlítik, hogy társulási reneszánsz kezdődött a megyében: a Hortobágyi Állami Gazdaság kebelében 11 termelőszövetkezet, s a Gyapjúforgalmi Vállalat fogott össze juhtenyésztésre, a Debreceni Állami Gazdaság alakította meg tavaly a Debreceni Gyümölcstermesztési Rendszert, az Eger—Gyöngyös-vidéki Borkombinát hatókörében pedig nyolc termelőszövetkezet négy-ötszáz hektáros szőlőtelepítésbe fog. Ha ez 1978—80-ban megvalósul, akkor *200 hektárral túlteljesül az ötödik ötéves terv idevágó előirányzata.*

— Mi más ez, ha nem ékes példája annak, amit *az állami és a szövetkezeti szektor együtt munkálkodásáról a Központi Bizottság márciusi határozata is megfogalmazott?* — jegyzi meg Fazekas Károly, aki társával egyetemben így válaszol a téeszegyesülések helyzetét firtató kérdésemre:

— Az év eleji egyesülések következményeként 95 termelőszövetkezete van a megyének, s esetleg kettőt látunk még, ahol ez kívánatos lenne. A koncentrációra inkább *a járások vezetése* részéről tapasztalható törekvés.

Arra, hogy *nem okvetlenül a méret a minőség mércéje*, dr. Jakab Tamás egy példát is említ. Minapi, hajdúböszörményi előadásához egybevetette a város öt szövetkezetének mutatóit, s kitűnt, hogy a legnagyobbnak, a Békének, s legkisebbnek, a Zójának a legjobbak a különféle termelési mutatói. Úgy tudom, Böszörményben már hosszabb ideje ez az öt szövetkezet gazdálkodik, közmegelégedésre, hiszen vagy három esztendeje írtam riportot arról: az ötből három nyerte el a *kiváló* címet. Legutóbb, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnökségi ülésén kezemügyébe került egy dokumentum, a kiváló címre javasolt szövetkezetek névsorával, s úgy tűnt, *a legtöbbnek* Hajdú-Biharban van a székhelye.

Keresztényi Nándor

A „negyedik világ" pénzügyei

Az adósok börtöne

Nem kis csalódást okozott a fejlődő országoknak az UNCTAD közelmúltban megtartott miniszteri értekezlete, amely a harmadik világ *további eladósodásának megakadályozása érdekében* ült össze. Az egyhetes tanácskozásról kiadott záródokumentum ugyan deklarálja, hogy a fejlett tőkés országok *enyhítik* a hitelek visszafizetéseinek feltételeit, de ennek konkrét módozatairól *nem esik szó.* Márpedig a nem olajtermelő fejlődő országok számára az adósságaik jövője — szinte a szó szoros értelmében — *létkérdés.*

Óvatos becslések szerint az olajkinccsel nem rendelkező fejlődő államok adósságállománya *mintegy 250 milliárd dollárra* tehető. Öt esztendővel ezelőtt ez az összeg 100 milliárd dollár volt, az eladósodás tehát *évente 30 milliárd dollárral növekszik!* Fokozatosan romlik a fejlődő országok külkereskedelmének cserearány-mutatója, hiszen behozataluk egyre drágábbá válik, exportcikkeik ára pedig csökken, jobb esetben szinten marad.

Mindezek miatt az elmúlt öt évben *még mélyebb lett a szakadék* a fejlett tőkés országok és az úgynevezett negyedik világ között. (Ez a fogalom azokra az országokra vonatkozik a harmadik világon belül, amelyek nem rendelkeznek nyersanyagokkal, tehát *a szegények legszegényebbjei.)*

A moratóriumvita

A fejlődő országok adósságállománya *a világ exportjának 20 százalékával* egyenlő. Már az úgynevezett Észak—Dél dialógus alkalmával is a fejlődők *adóssságelengedési követelése volt* az egyik legfontosabb kérdés. Az érintett államok azt követelték a fejlett tőkés országoktól, hogy *egységesen engedjék el* adósságaikat, hiszen nagyfokú eladósodásuk *elsősorban a tőkés világ gazdasági bajaival* kapcsolatos. A fejlett ipari államok a párbeszéd során megígérték, hogy különböző fórumokon megvizsgálják az adósságokat, de jelezték: *egységes moratóriumról nem lehet szó.* Az adósságok elengedésének vagy csökkentésének kérdéskörét minden ország esetében *csak különkülön* hajlandók megvizsgálni.

Érdemi megoldás nem született, a fejlődők tartozásai egyre duzzadnak, sőt a korábbi hitelek törlesztésére *újabb adósságokba* kénytelenek belemenni. (Egyes bankbecslések szerint a fejlődő országok az újonnan felvett kölcsönök 80 százalékát *adósságaik törlesztésére* fordítják.) Olyan ördögi kör ez, amelynek felszámolása *csak nemzetközi összefogással* lehetséges.

Miután a fejlett tőkés országok eddig nem sok hajlandóságot mutattak az adósságprobléma általános és átfogó jellegű megoldására, kapcsolataik a fejlődő világgal érezhetően *megromlottak.* Svédország és Svájc nemrég elengedte a tartozásokat. E két ország példáját nem követték, Nagy-Britannia és Hollandia viszont *megfontolás tárgyává* teszi az általános moratóriumot. A genfi UNCTAD-konferencián világossá vált, hogy a Közös Piac, az USA és Japán *csak egyedi tárgyalások alapján* hajlandó a fejlődők gondjain enyhíteni. Óhatatlanul diszkriminációhoz vezet ez az állásfoglalás, hiszen az egyes fejlődő országokkal folytatandó alku során nemcsak gazdasági, hanem minden bizonnyal *politikai szempontok is* sokat nyomnak majd a latban.

A fellélegzés lehetősége

Az eladósodott fejlődő országok súlyos gondjainak csökkentésére *több lehetőség* kínálkozik. Számukra a legjobb az általános moratórium volna, erre azonban *nincs kilátás.* Átmenetileg fellélegezne gazdaságuk, ha a hitelezők csökkentenék a kamatterheket, vagy meghosszabbítanák a hitelek futamidejét. Ugyancsak könnyítést jelentene a hitelek egy részének *segéllyé* változása, ami tulajdonképpen részleges moratóriumot jelentene. A fejlett tőkés és a fejlődő országok közötti kétoldalú tárgyalásokon az adósságok kérdéséről ezek az alternatívák jönnek majd szóba. Az OPEC tagországai *külön alapot* létesítettek a legszegényebbek megsegítésére, a néhány százmillió dollár azonban csak csepp a tengerben.

A szocialista országok álláspontja a fejlődők adósságaival kapcsolatban *egyértelmű és világos.* Az UNCTAD-értekezleten a szovjet delegáció vezetője rámutatott, hogy *a fejlődő országok nagy részének eladósodása szoros kapcsolatban van a tőkés világgazdaság és pénzügyi rendszer súlyos gondjaival.* A dekonjunktúra, az infláció, a kereskedelmi protekcionizmus hatásait leginkább a fejlődő országok — sok esetben monokultúrás — gazdasága érezte és érzi meg a legerősebben. Ugyanakkor a szocialista országok a tőkés államokénál sokkal *kedvezőbb feltételek mellett* nyújtanak hiteleket a harmadik világnak, igen gyakori a kamatmentes hitelkonstrukció is. A fejlesztési segélyek összege több milliárd rubelt tesz ki, s a KGST-országok eddig mintegy 3000 ipari és mezőgazdasági objektumot építettek Afrika, Ázsia és Latin-Amerika fejlődő államaiban. A jelentős anyagi segítségen kívül *számottevő a KGST-tagállamok műszaki segítsége, valamint a szakemberképzésben való részvétele.*

Újabb csalódások

Bár a fejlett tőkés országok szavakban igen gyakran hangoztatják az adósságkérdés megoldásának fontosságát az elmúlt két év során *a gyakorlatban nem sok történt* a gondok enyhítése érdekében. A mostani UNCTAD-értekezlet is *csak időhúzást* jelentett, mert az érdemi kérdéseket egy későbbiekben létrehozandó kormányközi szakértői csoport hatáskörébe utalta. Néhány kérdésben *nem volt egység* az ipari államok között, hiszen Nagy-Britannia végül is kilátásba helyezte, hogy mindazon országok adósságait *elengedi*, amelyekben az egy főre jutó bruttó társadalmi termék nem haladja meg a 280 dollárt évente. *(Érdemes megjegyezni, hogy 1977-ben 33 fejlődő országban volt az egy főre jutó GNP 200 dollár alatt!)*

Az angol szándék nem talált követőkre, s a fejlődő országok — amelyek nagy várakozással tekintettek a genfi értekezlet elé — *egy illúzióval szegényebben* hagyták el a svájci várost. Ismételten tudomásul kellett venniük, hogy a fejlett tőkés országok érdemi segítségére nemigen támaszkodhatnak.

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Mérleghiány – mérlegtöbblet

Nagy-Britannia fizetési mérlege márciusban *164 millió font sterling hiánnyal* zárult.

Svájc márciusban 324,5 millió svájci frank *hiánnyal* zárta külkereskedelmi mérlegét, míg februárban 47,9 millió frank többlete volt.

Finn és francia munkanélküliség

Finnországban az idén *várhatóan* mintegy 8 százalék lesz a munkanélküliségi arány és a nemzeti összterméknövekedése nem éri el az egy százalékot. A pénzügyminisztérium becslése azután jelent meg, hogy a kormány az elmúlt egy évben háromszor leértékelte a finn márkát, márciusban pedig nyilvánosságra hozta 17 pontos gazdaságfejlesztési programját.

A francia munkaügyi minisztérium szerint márciusban 2,7 százalékkal több lett a munkanélküli Franciaországban, számuk csaknem *eléri az egymillió 80 ezret.* Tavaly márciushoz képest ez *5,2 százalékos növekedést* jelent.

A turizmus Nagy-Britanniában

Tavaly minden eddiginél több, 11,5 millió külföldi látogatott Nagy-Britanniába. A külföldiek *33 százalékkal költöttek többet*, mint 1976-ban, 2,8 milliárd forintot. Mindez változatlanul a font sterling viszonylagos gyengeségével és a nyugat-európainál alacsonyabb árakkal függ össze.

Gazdasági küldöttség Kanadából

A kanadai Ontario tartomány ipari és idegenforgalmi minisztériumának szervezésében egy hétig gazdasági szakértőkből álló küldöttség tartózkodott Budapesten *Davor Martinovichnak*, a minisztérium kelet-európai irodája igazgatójának vezetésével. A főleg gépipart és mezőgazdasági gépipart képviselő küldöttség célja a kereskedelmi kapcsolatok továbbfejlesztése és ipari kooperációs lehetőségek feltárása volt. A Magyar Kereskedelmi Kamara szervezésében a küldöttség tagjai minisztériumok és intézmények, valamint a bányászati, vegyipari, élelmiszeripari, villamosipari, híradástechnikai, mezőgépipari és külkereskedelmi vállalatok vezetőivel tárgyaltak. A delegáció *szombaton elutazott* hazánkból.

Pb-gáz terven felül

Tároló épül Algyőn

A szeged—algyői szénhidrogén-medencében a propán-bután és az egyéb szénhidrogén-származékokat kivonják a földgázból, de gondot okoz az elhelyezésük. Többet is kiválaszthatnának, hiszen a földgáz anélkül is teljes értékű energiahordozó — jelenleg azonban nincs elég tárolóhely.

Most harmincezer köbméter propán-butángáz-tárolót építenek Algyőn a terven felül termelt pb-gáz elhelyezésére. A mintegy négyszázmillió forintos beruházás kivitelezése *1980-ban fejeződik be.*

Varsó

A sokféleség színháza

A varsói műsorfüzet tanúsága szerint huszonnyolc színház kínálja előadásait a város közönségének. Ebben a számban a kamaratermek is bennefoglaltatnak, valamint az Öreg Lőportorony, amelynek nincs külön társulata; egy-egy produkcióra szerveződő „válogatottakat" fogad falai közé. Helyesebb tehát — a nálunk mostanában divatos kifejezéssel élve — a varsói *játszási helyekről* beszélni, annál inkább, mert a lengyelek régen felfedezték már a mi legújabb kétszerkettőnket: tudniillik, hogy a színház nemcsak műfaját, stílustörekvéseit, hanem építészeti körülményeit, helyszíni adottságait tekintve is *sokféle* lehet.

A *Teatr Nurt* például az Archeológiai Múzeum arzenáljában viszi színre a nemzeti klasszikus *Wyspianskit*, a már említett Lőportorony nagytermében, mindenféle emelvény és kulissza nélkül, igen szerény világítóapparátussal játszanak *Shakespeare-t* és *Strindberget*, és a pedagógusok művelődési házában talált helyet az amatőrlétből felnövő *Adekvatny*. Ezeknek a társulatoknak közös jellemzője, hogy választott (vagy talált) helyiségeikhez alkalmazkodva, azok sajátosságait felhasználva teremtenek másféle színházat, mint amilyen a hagyományos épületekben látható.

Ám itt álljunk meg egy pillanatra. A lengyel színház, amely nálunk főként legendás szertelenségéről, extravaganciájáról, szelídebben: *újítókedvéről* híres (mert a sajtóban napvilágot látott, egyébként okkal lelkesült útibeszámolók éveken át csak a „bezzeg-gyerek" portréjába illő vonásokat hangsúlyozták), nos ez a színház láthatóan komolyabban értelmezi a modernséget, hogysem eszköztárát feltétlenül alárendelné a hely szellemének. Vagyis nem tartják szükségszerűnek játékbeli hókuszpókuszokkal, mindenáron kitalált „szokatlanságokkal „megtetézni", ha valamely színházbelső kiképzése eltér a tradíciók kukucska-színpadától. Így a Nemzeti kamaraszínházaként működő *Teatr Malyban* — amelyet tágasan körszínházi, mégis meghitt belső tere vitathatatlanul feljogosítja a legeredetibb varsói színház címére — nem erőlködnek például *Turgenyev* külsődleges korszerűsítésén, csak azért, hogy megfeleljenek esetleges sznob várakozásoknak. Néző és játszó fokozott közelsége, tehát közvetlenebb kapcsolata itt nem a „modern effektusok" keresgélésének ürügye, hanem a színészi művészet megújításának lehetősége. A gesztusok, a hangsúlyok, *a színpadi jelenlét* másféle technikájával találkozunk, e másféle játszási helyeken.

Kérdés persze, hogy milyenek azok a színházak, amelyektől ezek *a másfélék* különböznek? Mindenekelőtt azt kell mondanunk — és ez nem üres szójáték —, hogy *nem egyfélék*. Varsó hagyományos színházépületeiben is *erősen különböző ízlésű* rendező egyéniségek, művészeti vezetők dolgoznak.

Ez a megállapítás ismét némi magyarázatra szorul. Manapság ugyanis tanácsos óvatosan hirdetni a színházi ízlésszabadságot, mert a kétségkívül helyes elv fedezékében gyakorta könnyen meghúzza magát (s ha még meghúzná!) a dilettantizmus. Nos, Varsóban a *sokféleség*, úgy tűnik, nem menlevél a szakmai hozzá nem értésre, a demagóg pózokra; még *József Szajna* képzőművészi ihletésű *Stúdiójának* újabb produkciói sem nevezhetők dilettánsnak, noha ez a hajdan oly nagy hírű színházi műhely az utóbbi években mindinkább csalódást okoz. A *Dante* óta szakadatlan önismétlést tálal nézői elé Szajna, s azt is egyre zavarosabban. De bármennyire banálisak is most már víziói, egyet nem lehet tőle elvitatni: saját formanyelvének fölényes alkalmazója, aki sohasem ügyetlen. Legújabb összeállítása, a *Majakovszkij* meglehetősen didaktikus ahhoz képest, hogy a Stúdió a színpadi szürrealizmus fellegváraként lett ismert világszerte, és jócskán unalmas, ha figyelembe vesszük, hogy a költő élete és műve milyen izgalmakat kínál a színház számára.

De ne maradjunk Szajnánál, hiszen, bár konvencionális dobozszínházában valósítja meg elképzeléseit, amit létrehoz, az igazán nem hagyományos. *Mi hát a hagyományos Varsóban?* Például a *Teatr Powszechny*, amelynek kamaraterme is van az emeleten,

Adolf Nowaczynski karikatúrája

s egybehangzó helybeli vélemények szerint ma a város legérdekesebb színháza, jóllehet semmifajta meghökkentésre nem törekszik — legalábbis, ami a formákat illeti. És hogy mit játszanak? Többek között a *Száll a kakukk fészkére* adaptációját, amelyet nálunk a Vígben adnak, a *Bernarda Alba házát*, amelyet ugyanitt szintén láthat a magyar közönség, *Bulgakovtól* a *Turbinék napjait*, *Mrozek* három egyfelvonásosát, és egy könyvszenzáció, a *Beszélgetések a hóhérral* átdolgozását. A címek önmagukban nem sokat mondanak, az előadások elemzésére ehelyütt nincs terjedelmünk. A *Zygmunt Hübner* vezette Powszechny, vagyis Általános Színház sikereinek okát azonban *érdemes volna hazai szakembereinknek is tanulmányozni*, mert konkrét ismereteket szerezhetnének annak a színházeszménynek gyakorlati megvalósulásáról, amelyet a magyar kritika gyakran kér számon a hazai teátrumot. A Powszechny előadásai ugyanis *különböző színvonalúak* — a Bernarda például sok kívánnivalót hagy hátra —, de valamiképp, rendezői koncepciójában *mindegyik a mai lengyel valóságot érinti*.

Érdemes aztán megismerkedni a varsói színházi élet *hétköznapjaival*. Azokkal az előadásokkal, amelyek nem jelentenek szenzációt, s azokkal a színházakkal, amelyekről külföldön is kevesebbet beszélnek. Ha így nézzük a varsói színházakat, kitűnik, hogy *az évad ott sem csupa reveláció*. Most egyenesen úgy tapasztaltam, hogy közepes, jó átlagos a kínálat, hiszen egyetlen olyan mestermunkát sem láthattam, mint a tavalyi *Lear király*, *Jarocki* rendezésében, *Holoubekkel* a címszerepben, a Dramaticzny-ben.

Az *Ateneum* új bemutatója, a *Warminski* rendezte *Sirály* jellegtelen, vontatott, jórészt szépelgő Csehov-játékot mutat, egy-egy kiemelkedő színészegyéniséggel. Ám ugyanitt látható egy érdekes újrafelfedezés: *Adolf Nowaczynski Nagy Frigyese*. A szerző a század első felében volt ismert a lengyel színpadokon, ezt a darabját 1909-ben mutatták be Krakkóban. A mű hálás címszerepét mindig nagy színészek alakították; ezúttal *Jan Swidersk*i „jutalomjátéka". A Nagy Frigyes azonban nem a birodalomszervező porosz uralkodóról szól, hanem a birodalomszervezés áldozatairól, azokról, akiket ez az irgalmatlan akarat szükségképpen megtör, fiizkailag és lelkileg egyaránt. Ugyanakkor Nowaczynski drámája nem mentes a fanyar humortól, befejezése egyenesen a dürrenmatti keserű iróniát idézi. Az Ateneum előadása *Jozef Gruda* rendezésében elegáns, helyenként hátborzongatóan mulatságos, annak ellenére, hogy a jelmezek és díszletek rigorózusan korhűek.

Külön említést érdemelnek a varsói Mrozek-előadások, amelyeket szintén a „hagyományos" színházakban láthatunk: a mai lengyel dráma világszerte játszott reprezentánsa négy színház műsorán szerepel, ami alighanem párját ritkító szerző-megbecsülésre vall. Mrozek mintha gerincét képezné a kortársi lengyel repertoárnak, olyannyira, hogy egyik legújabb drámájának, a *Mészárszéknek* dramaticznybeli bemutatójával szinte egy időben ismét műsorra került korai, s máig alighanem legjobb darabja, a *Tangó* is, amelyet 1967—68-ban, az ősbemutatót követően tizenkét színház játszott országszerte. (Nálunk előbb a Nagyvilág közölte, majd megjelent a Modern lengyel drámák kötetében is).

A felújítás most kétszeresen figyelemre méltó: rendezője az a *Teresa Zukowska*, aki annak idején Bydgoszczban először vitte színre a darabot; a társulat pedig a *Teatr Mazowieckijé*, az utazó színházé, amelynek Varsó egyik külső kerületében saját épülete is van. Az a tény, hogy a Tangóval ma már a vidéket látogatják, mindennél jobban mutatja, mennyire beépült Mrozek a lengyel színházak állandó műsorába. S Zukowska rendezése a bizonyság rá, hogy a dráma kiállta az idő próbáját.

Mrozek hangsúlyos jelenléte Varsóban a magyar látogatóval óhatatlanul megfogalmaztatja a kérdést: hogy lehet az, hogy miközben előszeretettel emlegetjük kultúráink kölcsönös megismerésének fontosságát, a modern drámának erről a klasszikusáról, akit a nyugati országokon kívül az NDK-ban, Bulgáriában és Romániában is játszanak, mintha megfeledkeznénk?

Lengyel színházi emberek magánbeszélgetések során egyébként nem tagadják; nincs valami szoros kapcsolatuk a magyar szakmával. Nem a sértett hangján mondják ezt, csak tényszerűen. És el tudják sorolni, hány magyar drámát, milyen szerzőket játszottak és játszanak; méltatják többek közt *Madáchot*, *Sarkadit*, *Örkényt*. Aztán tapintatosan *nem kérik* a válaszlistát. A gyakorló dramaturg mosolyogva jegyzi meg, hogy megért bennünket; a lengyel színház bizonyára túlságosan „szabálytalan" a mi ízlésünk szerint.

Lehetséges... De annyi bizonyos, hogy ez év decemberében — vagyis a jövő évad félideje táján — *lengyel színházi napokat* rendeznek Magyarországon, bár még nem tudjuk, mely darabokat akarjuk bemutatni, lefordítani. Az esetleges vendégrendezők személye szintén bizonytalan.

MÉSZÁROS TAMÁS

Versekre ingerelve

Beszélgetés Ladányi Mihállyal

Ladányi sokáig úgy élt a köztudatban, mint modern szegénylegény, nagy elégedetlenkedő és nagy leleplező, amolyan minden lében kanál poéta, aki egész életében ugyanazon rágódik és sehogy sem bírja megemészteni. Meglehetősen egyöntetű kép alakult ki a személyéről is: lyukas cipőben jár, hagymát és kenyeret eszik, verseiben teherbe esett lányok, holdvilág-fejű csavargók, melósok, kufárok és pénzváltók szerepelnek, a sorok közt vacsoraszag terjeng és verkli szól. Amolyan XX. századi Villon; örökké elégedetlen, nyughatatlan, aki jóllehet „legkisebb királyfinak" jött, a mese szabályaihoz azonban nem tud alkalmazkodni, s hétfejű sárkányt lát ott is, ahol mások királykisasszonyt.

Nosztalgia

Aztán az elmúlt években ez a kép kissé átalakult. S bár jóllehet népszerűsége egyre nőtt — ezt friss József Attila-díja is bizonyítja — a vagányság mintha megszűnt volna, s a hetykeséget szomorúság, csalódottság váltotta fel. Valamiféle nosztalgia. Ladányi legújabb verseit olvasva, az az érzésünk, hogy a költőt kirekesztették a világból, közösséget alig talál. *Interjú* című versében maga is felteszi önmagának a kérdést, amit a riporter is feltett: *mikor követte el az első „hibát"?*

— Amikor Ladányinak születtem. A születés biztosan predesztinál valamire; s én szegénynek születtem. Tudom, lejárattuk már ezt a szót. Csakhogy én ezt a szegénységet közösségben éreztem, Dévaványán. Úgy voltam szegény, hogy mindenki más is az volt körülöttem. Ilyenkor az ember valami megoldást vár az élettől, s ezt is valami közösségben képzeli el. Azóta az én költészetem közösségkereső költészet.

— *Mikor érezte először, hogy abba kellene hagyni?*

— Már többször, s egyre többször abbahagytam. A társadalmi igazságtalanságok azonban újra és újra hatnak rám, ugyanúgy, mint húsz évvel ezelőtt, amikor elkezdtem. Versekre ingerelnek. A felgyülemlett düh levezetésére — számomra — legjobb eszköznek a költészet bizonyult.

— *Nem túl önző terápia ez?*

— Nem. Természetes védekezés, hogy az ember kibeszélje az indulatait. A pszichiáterek úgynevezett „beszélgető injekciókkal" csinálják, én magamtól is hajlandó vagyok rá.

Halkabban

— *Pár évvel ezelőtt egy Bertha Bulcsúnak adott interjúban azt mondta: „más, ha a motorbiciklit bemelegítés közben bőgetik, s más, ha egyenletesen halad az országúton". Manapság, mintha kevesebbet bőgetnék azt a motorbiciklit?*

— Ha az ember pontosan tudja, hogy mi a dühének az oka, akkor a Vers kevésbé látványos, kevésbé zajos. Most kezdem áttekinteni, mit is tettem eddig, most kezdem levonni a következtetéseket, hogy a hátralevő időmben *csak azt* folytassam, ami a legprogresszívebb volt.

— *És mi a legprogresszívebb eddigi lírájában?*

— A nyugtalanítás. Az ember gazdasági, társadalmi problémáihoz elegendő segítséget kap. Megtanítják írni, olvasni, számolni — viselkedni. Megtanítják a vegyszerek kezelésére például. De a lelkével kevesebbet törődnek. S rosszabbul. Nem tanítják meg *érezni*. Sokat beszélünk az elidegenedésről. Meghal valaki az utcán, s elmennek mellette. Érzelemhiányban szenvednek.

— *A költő érzelempótló tehát?*

— Érzelempedagógus.

— *Költészetében csökönyösen támadja a fogyasztói társadalom magyar híveit, a „kövérre-hízottakat", az elpuhultakat, a pénzimádókat, az érdekteleneket. A világot, akár egy naiv Savonarola, kettéosztja: arra, amit és akiket szeret és arra, amit (akiket) nem szeret. Nem túl egyszerű, — úgy is mondhatnám — naiv felosztás ez?*

— Azért nem teljesen így működik a világszemléletem. Bonyolultabb a dolog. A világot nem jóra és rosszra osztom fel, hiszen a rosszat is elfogadom, ha emberszabású. Az irígységet, a kapzsiságot megbocsátom. *Az érzéketlenséget nem.* Felhívom rá a figyelmet. A *költő ma már nem működhet váteszként, de a maga szuggesztív eszközeivel alkalmas arra, hogy hatást keltsen, elindítson valamit.* Egy gondolkodási folyamatot. A költészetre azért van szükség, hogy az egyéniség hazataláljon. Ha valakiben egyéni gondolatokat tudok elindítani a verssel, akkor *az egyéniségének a kialakulásához, megerősödéséhez* is hozzásegítettem.

— *Milyennek tartja a mai magyar költészetet?*

— Úgy érzem, a magyar költészet hagyományaiból keveset merítenek. Mintha a külföldieknek akarnának imponálni, nem a hazai olvasónak. Persze ez némelykor érthető is, hiszen a nyugati költészet sokáig tabu volt, legendája támadt, s most ez a legenda élteti.

— *Mi a költészet szerepe ma Magyarországon?*

— A magyar költészetnek mindig volt valami bajvívó jellege. Gyakran támadott, bírált, s általában odavágott, ahol elevenbe talált. Meg kell, hogy mondjam, ez az olvasót is jobban érdekelte. A költőnek híveket toborzott. Hittek benne. Hittek neki. A költészet hitelét ma is csak ez a fajta líra adhatja vissza, amely őszintén, nyíltan beszél *társadalmi kérdésekről*. Amely nem ál-közéletieskedik, nem óvatoskodik, hanem megpróbál *beleszólni* a dolgokba.

— *De hiszen már közhely, hogy a költészet társadalmi hatása meglehetősen csekély. Az ön verseit éppen az a kispolgári réteg kedveli leginkább, amelyet legjobban ostoroz. Nem csőd ez?*

— Elolvassák a verseimet, nem?! Foglalkoztatom őket; a lelküket nem szép szavakkal ondolálom, amelyekre vágynak, hanem nyíltsággal. A nyers beszéd őket is elgondolkoztatja. Aztán meg elsősorban nem ennek a rétegnek írok, hanem a munkásoknak és a fiataloknak. Rájuk számítok leginkább.

Korszerű

— *Ön híres antikonformizmusáról és igénytelenségéről. Manapság nem korszerűtlen magatartás ez?*

— Nem tudom. Ha az ügyeskedés jelenti a korszerűt, akkor biztosan korszerűtlen. Nézze, én nem azon háborodok fel, ha valaki jól él, hanem azon, ha ezt a többiek kárára teszi. Nem azon, hogy kocsija, hétvégi háza van, hanem azon, ha mindezeket életcélnak tekinti. Ha puhány lesz, alkalmazkodó, érzéketlen. Én nem azt gúnyolom, aki takarékos és összegyűjt magának egy házravalót, hanem azt, akinek a szemében ez a gyűjtés ösztönzőbb a szellemi gyűjtésnél. Ezeket akarom én felrázni. Mert ezek az emberek előbb-utóbb úgy járnak, mint egyik versem hősei: „kövérre-hízva éheznek, s vacognak meleg szobákban."

Vinkó József

Angola gazdasága

Az országépítés gondjai

Az Angolai Népi Köztársaságban a véres háború befejeződése után megindult az önálló, független nemzetgazdaság kialakítása, a nemzeti újjáépítés. A portugál gyarmatosítók súlyos gondokat hagytak hátra a függetlenség kiküzdésekor, s ezeket a problémákat csak tetézte a hosszú ideig tartó polgárháború.

Nehéz örökség

A portugál gyarmati uralom idején Angola Afrika gazdaságilag egyik *legelmaradottabb* országa volt. A lakosság 90 százaléka volt írástudatlan, a munkaerő 85 százaléka a mezőgazdaságban dolgozott. Portugália Angolát alap- és nyersanyagraktárának tekintette, ezért elsősorban a nyersanyag-kitermelő ágazatokat, valamint a mezőgazdaság egyes szektorait fejlesztették. A kibányászott vasércet, kőolajat, gyémántot, valamint a kávét, bort, szizált, gyapotot igen alacsony áron vitték ki a portugálok az országból, ugyanakkor az importált feldolgozott termékek ára *állandó emelkedő* irányzatot mutatott. A fokozatosan *romló cserearányok*, a duzzadó külkereskedelmi mérleghiány, az állandósult infláció, valamint a tetemes eladósodás következtében az angolai gazdaság szinte *a csőd szélére* került.

Hatalmas pusztítást okozott az amúgy is gyenge lábakon álló gazdaságban a háború. Mintegy 20 ezer szállítóeszköz, 130 híd semmisült meg, s tönkrement az építőipar, valamint a mezőgazdaság gépparkjának jelentős része. Tovább tetézte a gondokat, hogy az ipari termelés gyakorlatilag *megszűnt*, mivel a külföldi tulajdonosok többsége sorsára hagyta az üzemeket. A portugál és egyéb külföldi szakemberek is *elhagyták Angolát*. Mindezek következtében 1975-ben súlyossá vált a szakemberhiány, s minden korábbinál nagyobbra nőttek az ellátási nehézségek.

Az MPLA és a kormány a háború befejezése után *a legfontosabb feladatnak a gazdaság talpraállítását, valamint a lakosság életszínvonalának javítását tekintette*. Természetesen hosszabb folyamatról van szó, hiszen egy teljesen szétzilált gazdaság helyreállítását és fejlesztését szinte egyidejűleg kell megoldani.

Az új pénz

Első lépésként *elfogadták* az államosítási és elkobzási törvényt, amely az állami szektor megteremtésére, illetve erősítésére nyújt lehetőséget. A mezőgazdaságban megkezdődött a termelőszövetkezetek létrehozása. Létrehozták a tervezés szerveit, s megalakult az Angolai Nemzeti Bank. 1976 novemberében az angolai escudót az új nemzeti pénz, a *kwanza* váltotta fel. Napirendre került a termelékenység fokozásának a kérdése is. Az ellátás javítása érdekében a belkereskedelemben állami kereskedelmi vállalatokat alapítottak. 1977-ben az állam már jelentős részesedéssel rendelkezett több iparágban: a cukorgyárak már 100 százalékig állami tulajdonban vannak, a gyémánttermelésben 61 százalékos a részesedés, az olajtermelés 37 százaléka került állami kézbe.

A meghozott intézkedések ellenére az 1977. évi termelés minden ágazatban alatta maradt az 1973. évinek. Az MPLA-Munkapárt első kongresszusán a központi bizottság beszámolója hangsúlyozta, hogy „az ellátás problémáit csak akkor lehet megoldani, ha az alapvető cikkek termelése a mezőgazdaságban és a feldolgozóiparban emelkedik".

Az elkövetkező évek legfontosabb célkitűzése az 1973-as termelési szint elérése lesz. Az „Angolai Népi Köztársaság gazdasági és társadalmi fejlődésére vonatkozó alapvető útmutatások az 1978—80-as időszakra" című dokumentum célul tűzi ki *az állami szektor erősítését*, a tervezés és a vezetés dinamikusabbá tételét, az életszínvonal emelését, valamint a szakemberképzés meggyorsítását.

KGST-segítséggel

A nemzeti újjáépítésben Angola *nem marad magára*. Jelentős anyagi, műszaki és technikai segítséget nyújtanak a fiatal afrikai államnak a szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió. Több ezer angolai szakember kiképzését vállalták a szocialista országok egyetemeken, főiskolákon. Az Angolában tartózkodó szocialista országokbeli mérnökök, orvosok segítségével megkezdődött az ipari restauráció, illetve az egészségügyi hálózat kiépítése. Kubai szakemberek a cukortermelést segítik, a kereskedelmi flotta szakembergárdáját szovjet szakértők képezik ki, az építőipar fejlesztésében pedig ugyancsak a kubai mérnökök vállaltak fontos szerepet. Az olajbányászatban, a vasúti közlekedésben, és még számos más ágazatban dolgoznak a szocialista országok specialistái, hogy átadják tudásukat, tapasztalataikat. A KGST-tagállamok segítsége *meggyorsítja a gyarmati örökség felszámolását*, valamint a független nemzetgazdaság mielőbbi megteremtését.

Az angolai vezetés nem titkolja, hogy az ország számos gazdasági problémával kénytelen szembenézni. Az elmúlt két esztendő kétségtelen figyelemreméltó eredményei, valamint a rövid távú célkitűzések viszont jó alapot teremtenek az újjáépítés mielőbbi befejezéséhez, valamint az egészséges gazdaságszerkezet megteremtéséhez.

Bár a szocialista szektor növelése és erősítése a legfontosabb feladatok egyike, az angolai hatóságok *engedélyezik* a külföldi magánvállalatok működését. Természetesen ezeknek a vállalatoknak *alá kell vetniük* magukat az angolai rendelkezéseknek, s az országban szerzett jövedelmeiknek *csak egy részét vihetik ki* Angolából.

G. GY. — SZ. P.

Mit kell visszafejleszteni?

Felülvizsgálják a könnyűipar hosszú távú programját – A megoldás: termékváltás

Fejleszteni vagy visszafejleszteni? A ruházati ipari szakembereket hosszabb ideje ez a kérdés foglalkoztatja. Egységes nézetek híján a válaszok ma még inkább csak magán-, vagy csoportvéleményeket tükrözhetnek.

A VI. ötéves terv előkészítése azonban nemrég elkezdődött, az álláspontokat rövidesen közös nevezőre kell hozni. Az Országos Tervhivatal könnyűipari osztályának vezetőjét, *Zwickl Pált* kérdeztük meg a pamut-, a selyem-, a gyapjú-, a kötszövő-, a rövidáru-, a konfekció-, a bőr-, a cipő és a szőrmeipart magába foglaló ruházati ipar hosszú távú fejlesztéséről.

— A közvélemény a fejlett tőkés országok ruházati iparának elsorvasztásáról hall. Megfelel ez a valóságnak?

— Nem lehet ilyen kategorikusan fogalmazni. A ruházati ipar bizonyos területeit valóban *visszafejlesztik* Nyugat-Európában, de csupán az ágazat aránya csökken, s az sem látványosan. A fejlett ipari országok a munkaigényes, tömegtermelésre alkalmas műveleteket külföldön igyekeznek elvégeztetni — a termelés kitelepítésével, bérmunkával. Így például a hagyományos pamutipari cikkek gyártása mindinkább *a fejlődő országokba terelődik át*. A fejlett technikát, a szellemi erőfeszítést igénylő, a tőkeigényes munkákat viszont *otthon* tartják. A világpiac ugyanis ma már csak a korszerű, magas feldolgozottságú, jó minőségű terméket ismeri el az árakban.

Áttekinthetetlenek

— A hazai, könnyűipari rekonstrukciós program során figyelembe vették ezt az igényt?

— A program eredményeiről lehetne vitatkozni. A tervek szerint — mivel a könnyűipar minden ágát jelentősen fejlesztjük — nagymértékű arányváltozást csak 10—15 éves távlatban hajthatunk végre. A cél persze már eredetileg is a méteráruipar súlyának csökkentése volt, a kötő-hurkoló, a rövidáru- és a konfekcióipar gyorsabb fejlesztése mellett. Az elképzelések valóra váltását azonban sok minden akadályozta: a tőkés alapanyagok meredeken emelkedő ára, a létszám csökkenése, a vertikális egyensúly hiánya, a vállalatok méretei stb.

— Ez azt jelenti, hogy a rekonstrukciót felül kell vizsgálni?

— Ilyen elképzelések felmerültek, ám akkor már benne voltunk az V. ötéves tervidőszakban, s a célok, valamint a tőkés exportbővítés feladata meghatározta mozgásterünket. A ruházati iparral szemben fennálló követelményrendszert azonban — elsősorban a tőkés export szempontjából — szintén *felül kell vizsgálni*. A sokféle támogatás és elvonás következtében jelenleg rendkívül nehéz megállapítani, mi a gazdaságos és mekkora egy termék devizahozama. A kidolgozott megoldást aztán alkalmazni lehetne a szocialista export és a belföldi ellátás esetében is. Jelenleg erről folynak a legnagyobb viták.

— Várható-e, hogy megváltoztatják a ruházati ipar hosszú távú fejlesztési koncepcióját?

— A koncepció felülvizsgálata folyamatban van. Szeretnénk elérni a tervek következetesebb végrehajtását. Az ágazat termelésének növekedése előreláthatóan továbbra is 3—3,5 százalék körül lesz évente, szemben például a gépiparral, amely várhatóan *kétszer ilyen gyorsan fejlődik*. Ezzel a könnyűipar súlya az iparon belül *tovább csökken*.

— Vagyis visszafejlesztésről szó sincs?

— Miután az 1981—85-ös években a könnyűipari termékek belföldi fogyasztásának szerény mértékű növekedésével, a tőkés export bővítésével továbbra is számolnunk kell, s természetesen államközi kötelezettségeinket is betartjuk, a ruházati ipart fejlesztenünk kell. A kérdés persze az, hogy *mit* fejlesszünk. A lakosság is, külföldi vevőink is a divatos, jó minőségű cikkeket keresik, tömeggyártásunk pedig már nem versenyezhet a fejlődő országok ilyen típusú termelésével. A megoldás egyetlen útja *a termékváltás*.

Mennyiségi szemlélet

— A gondolat nem új... Mit terveznek?

— A megváltozott világpiaci körülmények között igen nehéz meghatározni, hogy mi lesz gazdaságos pár év múlva vagy akár csak jövőre is. Igaz, az ágazat műszaki felszereltsége ma már olyan, hogy általában képes lenne a divat rugalmas követésére. Abban, hogy erre sokszor képtelenek a vállalatok, nemcsak a létszámhiány játszik közre. Meg kellene szűnnie *a mennyiségi szemléletnek*.

— Amihez viszont megfelelő közgazdasági háttér kell!

— Igen. Szabályozó és árrendszerünk jelenleg *nem kényszeríti* a vállalatvezetést a szerkezetátalakításra; s amíg az érdekeltségi rendszer *nem támasztja* alá törekvéseinket, addig elképzeléseink nehezebben valósulnak meg. Mondok egy példát. Évek óta hangoztatjuk, hogy a pamutipart *vissza kell fejleszteni*. Ez nem szó szerint értendő, hanem az *erőket a jobb minőségű, különlegesebb kikészítésű pamutszövetek gyártására kellene koncentrálni*. Ám a koncentrálás a statisztikában kevesebb négyzetmétert jelentene. S a vezetők éppen *a négyzetméterek szaporításában érdekeltek*, hiszen munkájukat — egyebek között — a növekvő volumen alapján is értékelik. Ugyanakkor a gyors ütemű struktúraváltás már *nemcsak az ágazat növekedésének, de fennmaradásának is feltétele*.

— Az „erők koncentrálása" viszont csak biztos importpiacok mellett képzelhető el.

— Így van. A megszüntetett termékek pótlásáról gondoskodnunk kell. Vietnamban most létesítünk pamutfonodát, s a tervek szerint *oda telepítjük a tornacipőgyártást is*. Tárgyalunk ezenkívül pakisztáni, indiai és görög partnerekkel a különböző bérmunka-lehetőségekről (például cipőfelsőrész-készítésről). Mindez alapot teremt a következő ötéves tervidőszak sikeresebb termékváltásához: a nem gazdaságos pamutszövet-termelés csökkentéséhez, a pamut alsókötöttáru, a len- és kenderszövetgyártás mérsékléséhez, s a szintetikus alapanyagok felhasználásának emeléséhez.

Vállalati szervezet

— Megváltoztatják-e a vállalati szervezetet?

— Erre ma még nem tudok válaszolni. A nézetek eltérnek. Abban sincs egységes álláspont, hogy a ruházati ipar jelenlegi szervezete *mennyire segíti elő*, illetve nehezíti a választék bővítését. A centralizáció ugyanis a tömegtermelés felé irányítja a vállalatokat, rugalmatlanságot, divatérzéketlenséget kelt. Szeretnénk, ha egyes területeken decentralizálnák az ipart. Ehhez azonban meg kell teremteni a feltételeket. Már csak azért is, mert *rugalmas szervezetekkel előtérbe állíthatók a minőséget javító technológiák*. S a minőség az a tényező, amely esetenként beruházás nélkül is változtatható, fejleszthető. Véleményem szerint itt vannak a legnagyobb tartalékaink.

Rajna Györgyi

Nézőpont

A minőségért – zsebbe nyúlva

Bővült az Alföldi Cipőgyár és a Fővárosi Cipőbolt Vállalat közösen üzemeltetett boltjának választéka. Miután elrendelték az üzletbe szállított cipők minőségének kéthetenkénti felülvizsgálatát, *és megígérték a hibás tételeket szállító gyáregységek vezetőinek anyagi felelősségre vonását*, a korábbi 20 százalékon felüli minőségi reklamáció *5 százalék alá csökkent*. A tapasztalatok szerint nemcsak ebben az üzletben, hanem a kereskedelemben *általában kevesebb* a fogyasztói reklamáció — állapították meg a KNEB szakértői, a lábbeliellátással foglalkozó tavalyi vizsgálat óta eltelt időszak eredményeit összegezve. Több intézkedést tervez a két tárca — figyelembe véve a népi ellenőrök javaslatait — a kereslet pontosabb jelzésére, az új modellek gyorsabb gyártására és az alapanyag- és kellék-előállítók munkájának összehangolására. Még az idén korszerűsítik a bőr- és cipőszabványokat is.

*

Amikor tavaly a Minisztertanács elé került a cipőellátás ügye, az elképzelések között szerepelt, hogy a Könnyűipari és a Belkereskedelmi Minisztérium közös intézkedési tervet dolgoz ki a teendők gyakorlati végrehajtására. Sokan fogadták pesszimizmussal ezt a hírt, csupán a cipődosszié újabb aktájának tekintve a majdani tervet. Borúlátásuk nem volt alaptalan, hiszen se szeri, se száma az utóbbi öt évben azoknak a nyilatkozatoknak, amelyek ígéretet tartalmaztak a gyökeres változtatásokról. Jó néhány ötlet azonban csírájában elhalt és már-már azt hihettük: a cipők minősége örök időkre besorol a Patyolat stílusú vicclaptémák közé.

És lám, mégis előrelépett a cipőipar — csodaszer alkalmazása nélkül is. Csupán a gyakorlatban is érvényesíteni kellett azt a régen hangoztatott elvet — hányszor írtuk már ezt le, tolmácsolva illetékesek szavait —, hogy szigorítani kell a minőségvizsgálatot, és nemcsak megállapítani, hány lábbeli sikerült rosszul, *hanem anyagilag is felelősségre vonni a silány termékek gyártóit*. Íme, *elég volt csupán kilátásba helyezni ezt a szankciót* és a hírben említett boltban máris 15 százalékkal csökkentek a reklamációk.

Igaz, többletmunkát igényel ez a kéthetenkénti vizsgálat: jókora adminisztrációval jár, noha kevés a munkaerő. *Ám legalább ekkora időt rabol el a cipőkereskedőktől a reklamációk elintézése*. Azzal az óriási különbséggel, hogy — eső után köpönyeg — a vásárlótól szintén időt rabol a csere, a javíttatás. Bár a KNEB-ellenőrök megállapítása szerint általában kevésebb a reklamáció, alapvető változást csak akkor érhetnek el a kereskedők, ha minden vállalat minden üzletében komolyan veszik az ellenőrzést. Ha egységesen lépnek fel, akkor a gyártókat előbb-utóbb rászoktatják majd a jó minőségre.

—elek—

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Tilos az alkoholreklámozás Svédországban is

A svéd kormány elhatározta, hogy *betiltja a szeszes italok sajtóreklámozását*. A svéd parlament elé terjesztett törvényjavaslat értelmében *a dohányáruk reklámozását is korlátozzák*.

A Közös Piac kiszélesítése sokba kerül

A Közös Piacnak Görögországgal, Portugáliával és Spanyolországgal való kiszélesítése évente egymilliárd dollárral terheli majd a közösségek költségvetését — állapítja meg az Európai Gazdasági Közösségek Bizottsága abban a jelentésében, amelyet április 19-én fogadnak majd el Brüsszelben. A kiszélesítés politikai szempontból *kívánatos, de növeli a munkanélküliség terjedésének kockázatát*, fokozza a gondokat a mezőgazdaságban és hátrányosan befolyásolja az európai gazdasági és pénzügyi egységet — hangsúlyozzák jól értesült források.

Lengyel nemzeti jövedelem

Varsóban megjelent az 1977. évi statisztikai zsebkönyv, mely szerint az előző évhez képest 6 százalékkal *nőtt* a nemzeti jövedelem. Az előző évinél kisebb növekedést a rossz időjárás miatti mezőgazdasági termékkiesés okozta. Az ebből a felhalmozásra szánt rész az 1976-os 34,3 százalékról 31,4 százalékra csökkent, *összhangban a kitűzött gazdasági célokkal*.

Külterület

A helyi tanácsok tisztségviselőinek hivatali szobájában megtalálható a település rendkívül pontos, nagy léptékű *térképe*. Amikor az ember jobban szemügyre veszi az ilyen térképet, akkor lepődik meg igazán: sokkal *nagyobb* a falu vagy a város határa, semmint gondolta volna. Ezúttal természetesen az alföldi megyék *hatalmas tanyavilággal* rendelkező településeire gondolunk elsősorban. A szűkebben vett „központ" legszélső utcáin, házain túl olykor még húsz kilométernyire is *ugyanazt* a települést mutatja a térkép.

Hiszen, ha csak a központ miatt fájna a fejünk! — sóhajtanak a tanácsi vezetők és őszintén szólva a vendég valóban hajlamos lenne megfeledkezni az ilyen jellegű települések *sokszorosan nehéz tanácsi munkájáról*. Arról a többletről, amit itt vállalniuk kell például a tanácsok apparátusának, szakigazgatási szervezeteinek, a különböző tanácsi bizottságoknak, nem utolsósorban a testületnek, amelyik gyakran tűz napirendjére *külterületi* témákat.

Akadnak olyan községek és nagyközségek, amelyek *több száz* tanyával rendelkeznek, s amikor összeállítják évi programjukat, vagy vitát nyitnak a költségvetésről, egy pillanatra sem feledkezhetnek meg arról a világról, amelyik *a faluközponton kívül éli a maga meglehetősen küzdelmes* életét. És akkor még csak a fejlesztési tervekről, valamint a költségvetésről beszéltünk. Hol van még — mondjuk a szociálpolitikai munka, a gyermek- és ifjúságvédelem, a kereskedelmi, az egészségügyi ellátás, vagy éppen a kultúra, a közművelődés.

A tanácsi tevékenység, az államigazgatási munka egyik legnehezebb terepe ez. Mégpedig olyan terep, amelynek egy-egy *részletét* fel lehet például újságriportban, tv-filmben vagy rádiós dokumentumműsorban *drámai erővel nagyítani* — akár hűségesen és felelősséggel ábrázolni — csakhogy nekünk *nem drámai részletekre* van szükségünk, hanem a települések úgynevezett „kültelki világának" *valóságos bemutatására*. Vagyis az egészre, amibe egy-egy düledező tanya *öreg gazdáinak aggasztó sorsa éppen úgy beletartozik, mint az időben érkezett segítség*.

Tehát mindaz, ami *kevésbé látványos* ugyan, de a helyi tanács törődését, igyekezetét, egyszóval *kötelességteljesítését* bizonyítja.

(—s)

Lapozgatás a fegyelmi dossziéban

A „páros játszma" végeredménye

A fegyelmi ügy a múlt héten lezárult, a városi tanács elnöke és vb-titkára *szigorú megrovásban* részesült. A megyei tanács végrehajtó bizottsága egyébként mindkettőjüket meghagyta beosztásukban.

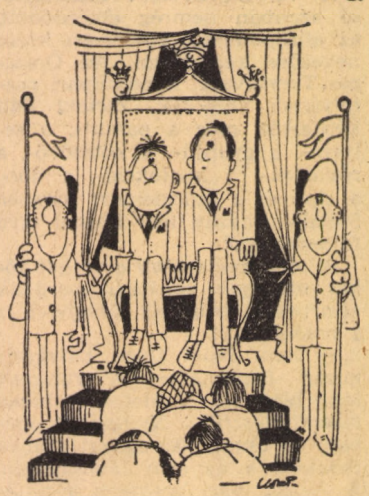
Ha most mégis foglalkozunk az esettel, annak magyarázata abban rejlik, hogy *a tanulságok jóval túlmutatnak* egy város határain; hasonló eset tulajdonképpen bármelyik helyi tanácsnál előfordulhatott volna. Sőt, meg is történt már nemegyszer, csak éppen *a határozott intézkedés maradt el*... (Ezért mellőzhetjük a település és a főszereplők nevét.)

A történet kezdete valójában két évvel ezelőttre nyúlik vissza. Akkor került új ember a város tanácselnöki posztjára, akinek ugyan nem az államigazgatás volt a korábbi szakterülete, alkalmasságát, szervezőkészségét és őszinte tenniakarását senki nem vonta kétségbe. Már pedig feladat bőven kínálkozott ebben az elég sokáig elhanyagolt, s most gyors fejlődést áhító városban.

Nem csoda, hogy a nagyszabású program igencsak kedvére volt az új elnöknek, s elragadta a hév, amit a lakosság érdeklődése és a lehetőségek hirtelen növekedése egyaránt táplált. Meg talán az a kellemes érzés is, hogy végre olyan munkát végez, amelynek eredményei *látványosak*, az emberek szeme előtt születnek, s így aztán a siker fénye is elsősorban őt, a város állami vezetőjét övezi majd.

Csak hát néhány dologról *megfeledkezett*, bár lehet, akkoriban kisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy ilyen csekélységekkel bíbelődjék. Például arról: a tanácsi tisztségviselők munkastílusa, munkamódszere több szempontból is különbözik más vezetőkétől, legalábbis alapvető kérdésekben *soha nem hagyhatják figyelmen kívül a szélesebb és a szűkebb körű testületek véleményét*. Egyéni felelősségükből semmiképp sem következik, hogy — „ki okosabb itt nálam?" — alapon —, a tanácstagok *megkerülésével* döntsenek a közösség ügyeiben; vagy éppen „rátelepedve" a testületekre, már-már *hatalmi szóval* kényszerítsék ki saját — úgymond egyedül üdvözítő — elképzelésük érvényesítését. A tisztségviselők *egyben közéleti* emberek is; ők ne tudnák, milyen hátrányosan hatnak az ilyen módszerek a nyíltságra, az őszinte szóra, a demokráciára?

A tanácstagok sorra *elkedvetlenedtek*. Nyílt szóbeszéd tárgya lett közöttük: itt csak a drága idejüket fecsérlik, a legtöbbször *úgyis az elnök mondja ki* a mindent eldöntő szentenciát. Hogy

álljanak így majd a választópolgárok elé körzetükben, ha számon kérik tőlük a megbízatásokat? Miként a vállalatokkal, üzemekkel, egyéb szervekkel való együttműködés is sokat vesztett erejéből, korábbi lendületéből. Persze, ilyen magatartás mellett ezen sem csodálkozhatunk.

S az elnök — enyhén szólva — „egyéni" felfogásában, stílusában *jó partnerre lelt a vb-titkár személyében*. Rövidesen nemcsak a tanács „első emberének" elítélendő modorát, módszereit vette át, utánozta hűségesen, hanem esetenként *a felelőtlenségben, a jogszabályok semmibe vételében is társa lett*. Ez utóbbi pedig a legsúlyosabb vád, ami valakit érhet ebben a tisztségben! Mert ha már az elnök alig törődik egyes — terveinek éppen útjában álló —, rendelkezések *kötelező* erejével, a vb-titkárnak — hiszen ő gondoskodik arról, hogy a tanácsi szervek a jogszabályok szerint lássák el feladataikat, a törvényesség betartásának őrhelyén szolgál —, soha nem szabad meginognia. S ha szükséges, *akár a többi tisztségviselőt is* köteles figyelmeztetni mulasztásaikra.

A hatalmaskodás, a beosztással való „mesterkedés" páros játszmájának következményei mindezek után aligha meglepőek.

Jelentős beruházásba kezdtek, *anélkül, hogy annak anyagi és egyéb feltételei* kellőképpen biztosítva lettek volna... Olyan összegeket, amelyeket *az állam meghatározott feladatok* elvégzésére nyújtott támogatásként a városnak, *egészen más* — igaz, közérdekű —, célokra használtak fel... Sokasodtak a panaszok az ügyintézésre is; *nem úgy bánnak az ügyfelekkel* az apparátusban, ahogy azok elvárnák. S akik ezt szóvá tették, nemegyszer nyegle elutasításban volt részük...

Ideje volt hát, hogy *a megyei tanács végrehajtó bizottsága véget vessen* ennek a lehetetlen állapotnak, s fegyelmi eljárás alá vonja a városi tanács elnökét és vb-titkárát.

Nem azért, mintha értéktelen emberek lennének, és a tanácsszervezetnek meg kellene válnia tőlük. Hanem egyszerűen azért, mert sehol, *egyetlen tanácsi tisztségviselő sem járathatja le a szocialista államigazgatást;* még átmenetileg sem zilálhatja szét az apparátus és a testületek rendjét, fegyelmét. A fegyelmi eljárás és a vb-ülésen elfogadott határozat feltehetően végképp ráébreszti a városi tanács két vezetőjét, hogy eddig helytelen úton jártak, s helyzetükben csak akkor áll be gyökeres változás, ha képesek lesznek belátni — hibáztak! És nem csupán szóban, hanem megváltozott tetteikben, munkamódszerükben is.

Miközben ilyen felemás helyzet alakult ki a városi tanácsnál, vajon, mit tettek azok a szervek, amelyek *ugyancsak jelentős szerepet töltenek be a helyi közéletben*, ráadásul szinte nap-nap után a legszorosabb kapcsolatban állnak az államigazgatással? Felfigyeltek-e a visszásságokra, szóltak-e egy szót is annak érdekében, hogy visszatartsák a tévúton járó tisztségviselőket? Mert azt feltételezni is alig merjük, hogy csak páholyból, mint „előkelő idegenek" nézték a fejleményeket. Megfeledkezve arról, hogy *az ő felelősségük* sem csekély ebben az ügyben! De hát e tekintetben igazságot tenni nem a mi feladatunk.

A történetet azzal fejezzük be, amivel az elején kezdtük: a sajnálatos eset tanulságai bizonyára *nemcsak abban az egyetlen* városban, hanem még jó néhány tanácsnál megszívlelésre érdemesek.

Németh Géza

Retorika

A napi postát bontogattuk éppen — azt a felét, amelynek borítékjaiból a különböző testületi előterjesztések kerültek elő —, amikor megkaptuk a távirati iroda Vas megyei jelentését. Postánk — már ami az előterjesztések megfogalmazását, olykor nehézkes stílusát illeti — lehangoló volt, a Vas megyei jelentés pedig annál örvendetesebb.

Olyannyira, hogy néhány mondatot szívesen idézünk belőle:

„Világosabb jelentések készülnek, érthetőbb nyelvet használnak Vas megye közhivatalaiban. Az örvendetes változás annak a példamutató akciónak köszönhető, amelyet tavaly indított a Közalkalmazottak Szakszervezetének megyei bizottsága, a megyei tanács, valamint a Tanárképző Főiskola magyar nyelvi tanszéke. Vas megyében a tanácsi ügyiratokat a hivatalnokok és a nyelvészeti szakemberek rendszeresen elemzik; írják belőlük a bonyolult, nehézkes elemeket és együtt fogalmaznak, szerkesztenek érthetőbb, egyszerűbb nyelvezetű ügyiratokat."

A fenti hír már önmagában is végtelenül örvendetes. Ráadásul még nem értünk a végére.

„A különböző hivatalok — a már fentebb idézett akción túlmenően — időnként egy-egy munkára nyelvművelő szakembereket kérnek fel. A megyei tanács pedig a továbbképzés programjába beiktat néhány nyelvhasználati órát. A Szombathelyen tanuló tanácsi vezetők kurzusonként 21 órában retorikát tanulnak. A vasi hivatali nyelvművelés ugyanis kiterjed a beszéd tisztaságára, egyszerűségére is."

Őszintén ajánljuk mindenkinek a vasiak példáját. Még akkor is, ha ez az akció esetleg helyenként ellenállásba ütközik, vagy legalábbis átmenetileg bizonyos félreértésekre adhat okot. Képzeljünk el egy testületi ülést, amelynek határozott kritikai megjegyzéseire azt válaszolja az illetékes: már elnézést kérek, de ilyen gyatrán fogalmazott érveknek én nem dőlök be, ez a nehézkes bírálat engem inkább felbátorít, önök bizonyára nem ezt akarták mondani... (lásd, retorika, 21 órában!). Mindez, persze, inkább csak az átmeneti időszakra lesz majd jellemző, mert szerintünk Vas megyében erre is van már recept. Mármint a bírálat tiszta, közérthető megfogalmazására. Valahogy így: lehet, hogy az osztály, az ágazat a szintentartás érdekében elkövetett mindent, beleértve a jogszabályi kötöttségek feloldhatóságának széles körét — ne tessék megijedni, ez még a nyelvhasználati órákat megelőző stílus, ám utána már ez következik — „szóval önök csapnivalóan dolgoznak!..."

Világos, tiszta beszéd. Vasban is — másutt is.

G.

Nemzetiségi tanácstagok

Vállalni a többletmunkát

Mikszáth híres „görbe országában" járunk, a Palócföldön, *Nógrádban*, annak is a rétsági járásában. Változatos a táj, miként meglehetősen változatosak a települések is. Legalábbis a lakosság összetételében, hiszen sok *szlovák ajkú* nemzetiségi állampolgár lakik ezekben az apró falvakban, nagy a *vegyes lakosságú* települések száma is. Éppen ez érdekel bennünket: a nemzetiségiek közérzete, s mindenekelőtt *helyi képviselete*.

Utunk első állomása *Nógrád* község. Egyik tanácstagja — *Srám András* — húsz év óta tölti be ezt a tisztséget, emellett jelenleg a Hazafias Népfront rétsági nagyközségi bizottságának titkára, s egyben alelnöke a *Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének*. Most tanácstagi minőségében faggatom.

Nem formaság

— Általában is jó érzés közügyekkel foglalkozni, *külön öröm, hogy a szlovák ajkú lakosságot képviselhetem*. Természetesen nálunk is, mint minden hasonló településen, a tanácstestület *összetétele, megoszlása is kifejezi* a nemzetiségi lakosság érdekképviseletét. A mi falunkban például a 25 tagú testületben 16 szlovák nemzetiségű foglal helyet, de hasonló a helyzet a társközségben, *Berkenyén* is, ahol jelentős részben *német ajkú* a lakosság. Ennek megfelelően az ottani tanácstagoknak mintegy 80 százaléka nemzetiségi. Mindkét helyen *több nyelvűek a feliratok* a középületeken, a közintézményekben, így természetesen a tanácsházán is. Őszintén mondom: *ez nem formaság!* Különösen az idősebb emberek a megmondhatói, hogy bátrabban lépnek be a hivatalba, *eleve feloldódik az esetleges zárkózottságuk*.

Az anyanyelv ápolása, a hagyományok megőrzése itt is és a járás többi nemzetiségi községében is gyakran szóba kerül. Olyannyira, hogy Srám András *ebben látja a nemzetiségi tanácstagok többletmunkájának* lényegét. Beszélgetésünkből kikerekedik, hogy a nemzetiségek nyelvének megőrzése sokrétű, lényeges feladat.

— Mindkét községben van *anyanyelvű óvoda és nyelvoktató iskola*. Új jelenség, hogy mostanában a magyar anyanyelvű gyerekek szülei is *szívesen veszik, ha gyermekeik elsajátítanak valamit* a német, vagy éppen a szlovák nyelvből. Mindemellett természetesen a legfontosabb dolgunk, hogy *a nemzetiségek gyermekei őrizzék tovább* anyanyelvüket. Ehhez különösen fontos a könyv; a községi könyvtárak ilyen jellegű állományát *még erőteljesebben* kellene gazdagítani. Ma már gyakoriak és népszerűek *a nemzetiségi író-olvasó találkozók*, eleven az amatőr együttesek, ifjúsági tánccsoportok mozgalma. És persze, mindig nagy esemény mifelénk az országos nemzetiségi fesztivál.

Bánk bánata

Ez utóbbinak gyakran Rétság társközsége, *Bánk* a színhelye. *Laczkovszki András* másfél évtized óta tanácstag, egyébként a közeli ásványbánya anyagrakodó munkása. Már a találkozás előjátéka is sokatmondó: nagyobbik unokája, a négyéves Beáta *szlovákul köszön* és ő kalauzol be a nagypapához. Tehát máris a témánál vagyunk.

— *Igen, nálunk a kicsik is tudnak szlovákul*, bár sajnos, ez még nem minden háznál van így. Örülök, hogy felkeresett, mert legalább a legnagyobb gondunkkal is előhozakodhatom. Van egy nagyon szép, ötvenszemélyes óvodánk, de félig üres. Persze, *nem azért, mintha nem lenne elég gyerek, hanem azért, mert nem találunk még egy, minden szempontból felkészült óvónőt*. A szlovákul tudó óvónőnk pedig nem vállalhat több gyermeket. A tanácsülésen mindig felszólalok emiatt is, meg *a lassacskán szétfolyó* tánccsoportunk miatt is. Úgy vélem, a járás vagy a megye segíthetne rajtunk.

Szívesen továbbítjuk a panaszt, remélve, hogy nem hiába. Bánkon járva még tovább feszegetjük a nyelvhasználattal összefüggő egyéb gondokat. Igaz, azért fejlődésről és javulásról is hírt adhatunk. *Hugyecz Pál*, a termelőszövetkezet nyugdíjas állattenyésztője, azóta tagja a testületnek, amióta csak tanács létezik.

— Összehasonlíthatatlanul nagy a változás, mert például ma már *a falugyűlésen is felszólalhat bárki az anyanyelvén, a templomban pedig rendszeres a szlovák istentisztelet*. Csak amiatt nehezteltek, hogy a fiatalok közül némelyek *olykor megszólják* a szlovákul beszélő társukat. Gondolom, *az ifjúsági szervezetnek is* lenne még feladata a miénkhez hasonló nemzetiségi községekben.

Adamov András tsz-üzemegységvezető tagja a nagyközségi tanács végrehajtó bizottságának is. Ő is szóba hozza, amiről Laczkovszki András beszélt.

— Nagyon kellene csakugyan *még egy szlovák vagy szlovákul beszélő óvónő*, ez az anyanyelvi oktatás alapja. Persze az iskolának is többet kellene adnia ahhoz, hogy kedvet ébresszen. Részben az anyanyelv elsajátításához, részben *a rendszeres használatához*. Nemcsak a családban, hanem például a művelődésben és a közéletben is használnunk kellene a szlovákot.

Segítve

Következik *Nézsa* és négy társközsége. Nyolcvan százalékban nemzetiségi lakosok élnek itt. *Kucsera Imre*, a közös tanács vb-titkára szlovák származású. *Králik László* iskolaigazgató társaságában beszélgetünk. Örömteli fejlődésről adnak számot. *Minden községben működik például szlovák napközi otthonos óvoda*, háromban pedig alsó tagozatos, kettőben *körzeti nyelvoktató* iskola. Nézsán megalakult a nyelvművelő klub, három községben található minősített — a szlovák szövetség díjával kitüntetett — pávakör; a televízióból és a rádióból megismerte az ország a nézsai vegyes kart, sokfelé hívják a *legéndi* és a *nógrádsápi* menyecskekórust. Ellenben az fájó, hogy a könyvtárakban *kevés a szlovák nyelvű könyv*.

Összefoglalva tehát: a nemzetiségi lakosság gyermekeinek nevelése általában jó kezekben van, a feltételek is javulnak. Ami azonban a gondokat illeti: a járástól is és a megyétől *több segítséget* érdemelnének ezek a települések. A nemzetiségi tanácstagoknak pedig még lelkiismeretesebben, következetesebben kell vállalniuk és ellátniuk azt a bizonyos többletfeladatot.

G. Szabó László

Iráni gazdaság

Visszakapcsolás

Március 21-ével kezdődött meg Iránban az új ötéves terv. A korábbi esztendők terveihez képest a mostani középtávú célkitűzések *jóval szerényebbek*, ugyanakkor jelentős minőségi változást is mutatnak, különösen a gazdaságszerkezet alakításában. A változásoknak és a hangsúlyeltolódásnak elsősorban az az oka, hogy a hatalmas olajbevételek *komoly gondokat idéztek elő* Iránban.

A bőség zavara

Irán a világ egyik *legnagyobb* olajtermelője, ugyanakkor tetemes földgáztartalékokkal rendelkezik, sőt, a becslések szerint a föld méhe 30—40 milliárd tonna szenet rejt. A kőolajkivitelből származó bevétel évi mintegy 20 milliárd dollár volt az elmúlt öt esztendőben. Ez a hatalmas jövedelem óriási fejlesztésekre adott lehetőséget a gazdaságban. A bruttó társadalmi termék (GNP) 1974-ben például *40 százalékkal emelkedett*, az egy főre eső jövedelem pedig az 1973-as 470 dollárról 1977-ben már 2000 dollárra nőtt. A gyors gazdagodásnak megvannak *az árnyoldalai*, ennek felismerése, valamint a következtetések levonása azonban csak a közelmúltban kezdődött meg.

Irán valójában *nem volt felkészülve* a hatalmas olajjövedelem befogadására, illetve a körülmények nem tették lehetővé a petrodollárok megfelelő elhelyezését. A harmincnégymilliós lakosság 55 százaléka *írástudatlan*, égető a szakemberhiány, nagyon alacsony színvonalon áll az infrastruktúra fejlettsége, állandóan akadozik a víz-, gáz- és áramszolgáltatás. A városi és a falusi lakosság átlagkeresete közötti különbség *több mint ötszörös*, ennek következtében *aggasztó méreteket* öltött a városba vándorlás. Az elvándorlás természetesen *nem volt hatás nélkül* a mezőgazdasági termelésre.

A sah korábbi, nagyszabású gazdaságfejlesztési programjában célként tűzte ki, hogy 1990-ig Irán felzárkózzék a fejlett tőkés országok közé. A gyors és sokirányú fejlesztés azonban számos problémát hozott a felszínre, amelyeket a nagyszámban „importált" szakemberek sem tudtak megoldani. Az infrastruktúra, valamint a szakemberállomány jelenlegi helyzete, illetve létszáma rövid- és közép távon *nem teszi lehetővé a nagyszabású célkitűzések megvalósítását*. A hirtelen támadt gazdagság következtében a munkabérek évente 35—40 százalékkal emelkedtek, nagyszabású beruházási tevékenység kezdődött meg, hallatlan mértékben *megnövekedett* az import. Az ország importszámlája eléri az évi 15 milliárd dollárt (!), ebből 2 milliárdért élelmiszert hoznak be. 15 százalék körül stabilizálódott az infláció, amelyet egyelőre *nem sikerült megzabolázni*.

Az olaj után

Mivel Irán szinte egyetlen exportcikke az olaj, az ország vezetésének gondolnia kellett az *„olaj utáni korszakra"*, tehát olyan gazdaságfejlesztési terv elkészítése vált szükségessé, amely 10—15 éven belül diverzifikált gazdaságot eredményez, s biztosítja a zökkenőmentes átmenetet az olajkészletek kimerülése után. Ennek érdekében elejét veszik a túlméretezett költekezésnek, megkezdik az ipari szektorok kiépítését, meggyorsítják a szakemberképzést, tervszerűen fejlesztik az infrastruktúrát. Teheránban világosan látják, hogy az ország gazdasági növekedésének tartóssága azon múlik, *sikerül-e az elkövetkező években az olajszektortól független exportképes iparágakat kifejleszteni*. Az iparosítás tehát elsőbbséget élvez a gazdaságfejlesztésben.

E tervek megvalósítása a gazdasági tevékenység bizonyos fokú *fékezését* követeli meg rövid távon — a *visszakapcsolást*, alacsonyabb sebességre.

A lassítás jele az is, hogy a központi bank *korlátozza a kölcsönöket, fékezi a túlzott beruházási tevékenységet*. Szigorú árellenőrzést és bérkorlátozást vezettek be az infláció megfékezésére, valamint a korábban túlfűtött gazdaság „lehűtésére". Növelni kívánják az ország valutatartalékait, amelynek összege jelenleg 12 milliárd dollár. Kétségtelen, hogy hosszabb távon kedvező hatása lesz a növekedési ütem lassításának. Rövid távon azonban az üzletemberek *nem örülnek a szigorításoknak*.

A statisztikák szerint visszaestek a külföldi, elsősorban az USA-ból származó beruházások. A most indult ötéves terv az iparosítás módszeres és következetes végrehajtásához elengedhetetlennek tartja a hatékonyság emelését, valamint a termelési veszteségek csökkentését. A terv még így is *magas*, évi átlagos 10 százalékos gazdasági növekedést irányoz elő, s különös hangsúlyt helyez az utak, kikötők, iskolák építésére, valamint a kommunális szolgáltatások jobbá tételére. Öt év alatt *meg kell teremteni* az exportképes iparágak alapjait. Az idejében felismert struktúraátalakítási szükséglet, valamint a még mindig hatalmas olajbevételek *jó alapot teremthetnek* a célkitűzések végső megvalósításához.

Gonda György—Szentgáli Péter

Micsoda választék!

Tv-tükör – Nem mindegy milyen készüléket veszünk

Hazánkban ezer lakosra 244 televízió jut, tehát több mint két és fél millió készülék talált már itthon gazdára. A piac még nem teljesen telített, de az igények természetesen mások, mint az „őskorban". Sokan cserélik ki régi készüléküket, kereslet tehát van. De milyen a kínálat?

Egy jól ellátott szaküzletben manapság 20—25 hazai és importtévét látni a polcokon. E magas szám igazi választékot jelent-e?

Dr. Solti Ernő, KERMI:

— A készülékek többnyire a képcső méretében, a kezelőszerkezetben, a káva színében és természetesen abban különböznek egymástól, hogy színes vagy fekete-fehér képet sugároznak-e. Ám műszaki paramétereikben úgyszólván azonosak. Ez természetes: ha televízióról beszélünk, *egész másnak kell lennie a választék* fogalmának, mint például a zsebrádióknál.

Miben különböznek?

A vásárlók nagy része nem tudja kihasználni tévéje összes előnyét. Gyakorta keverjük a program és a csatorna fogalmát is. A gombok, kapcsolók nagy része a készüléken *érintetlen* marad, és ezért sok vevő úgy véli: a felesleges szolgáltatás miatt *több pénz* kiadására kényszerült.

— Hogy egy készüléken hány programot lehet fogni, az a készülék árát *csekély mértékben határozza meg*. Az lehet, hogy a készüléktulajdonosok egy része ma még nem tudja nézni az összes, elméletben vehető programot — de nagy százalékuk már látja a szomszédos országok műsorát is. Azt készséggel aláírom, hogy aki Miskolcon lakik, annak *nem érdemes kétnormás tévét vennie*.

Németh Lajos, Ravill:

— Az egynormás tévéket *képtelenek* voltunk eladni, le kellett értékelnünk. Azokon a területeken sem fogyott, ahol a „nyugati" adásokat nem lehet venni. *Státusszimbólumnak* tekintik a kétnormást. Főleg az a típus fogy, amelyik többet tud. Két csoportra osztanám a vásárlókat: harminc százalékuk *elégedett* a régi fekete-fehér tévével, s később csak színeset akar vásárolni. A többség azonban élénken érdeklődik minden műszaki újdonság iránt és körülbelül négyévenként cserél. Ezt bizonyítja, hogy csereakciók iránt nagy az érdeklődés, és sokan a harmadik generációs tévétípustól válnak meg a még korszerűbb kedvéért.

Magyarországon az első nagyképcsöves televíziót 1959-ben kezdte gyártani a mai Videoton, a hajdani Vadásztölténygyár. A Munkácsy jó, megbízható készülék volt. Akkoriban még a nagy képernyő volt a divat, később — a rádiókhoz hasonlóan — rájöttünk a kis méretek előnyeire is. Az igényt itt megelőzte a technikai háttér fejlődése. A Minivizort, majd a Tündét, a Mini-Vidit és a szovjet Shiljalist hamar megkedveltük.

— Mégis, sokan csak másodtévének, vagy autós készüléknek tekintik e típusokat. Pedig a kis lakásokba csak ilyen való, három méternél közelebb ugyanis *nem tanácsos* a képernyő elé ülni — ajánlja dr. Solti Ernő.

Mégis, miért jobb (drágább) az érintős — úgynevezett sensoros — készülék, mint a régi kapcsolgatós?

— Mert élettartama hosszabb mint a régi típusokénak.

Elvben, papíron — bizonyára. De a tévészervizek közül egyet sem tudok, amelyik becsukott volna munka híján... A hosszabb élettartamot pedig *csak évek múlva* tudják a gyártók bebizonyítani. A választék tekintetében nem utolsó érv: *az ár*.

Hová tűntek?

A Ravill szerint a vevők *nem igénylik az olcsó, nagy képernyős készülékeket*. Ha már rászánják magukat a vásárlásra, nem számít ezer forintnyi különbség. Nem mindenkinek ez a véleménye. Dr. Solti Ernő, a KERMI szakembere így búcsúzott tőlem: *hová tűntek az 5—6 ezer forintos készülékek?*

A kérdést továbbítottam a Videoton Rádió- és Televíziógyár fejlesztési főmérnökéhez, *Bozóki Sándorhoz*, akinek válaszát kivonatosan közöljük:

— Tizenkilenc évvel ezelőtt 5900 forintba került egy 12 csatornás Munkácsy fekete-fehér televíziókészülék. Most meg, 1978-ban kapható — szintén 5900 forintért — a lényegesen jobb, 52 csatornás Gold Star tévénk, amelynek gyártása — az anyagárváltozások miatt — nem gazdaságos. Technikailag e készülék elavult, exportpiacainkon *eladhatatlan*. Helyette teljesen tranzisztorizált, integrált áramkörökkel felépített készülékek kerülnek a gyártószalagra. Generációs váltás következik be: az újak nemcsak technikailag tökéletesebbek, hanem lényegesen megbízhatóbbak is, mint az elektroncsöves és „hibrid" készülékek. Sajnos, a jelentékeny anyagárnövekedés miatt a készülékek fogyasztói ára *növekedni fog*. Az árnövekedést kompenzálja a csekély fogyasztásból adódó villanyszámla-csökkenés, amely a havi műsoridőt tekintve a 20—25 forintot is elérheti.

Ár és minőség

— Az ár fontos tényezője természetesen a minőség is. A Videoton televízió vevőkészülékek Európában, Afrikában, de Ázsiában is tekintélynek, népszerűségnek örvendenek. A KERMI-jelentésekben viszont *gyakorta kifogásolják* a nagy képernyős televíziók minőségét, és a színes televíziók vásárlóinak körében is *sok a panasz*. Mi nagyon komolyan vesszük az észrevételeket. Meg kell azonban állapítanunk, hogy külföldi piacainkról lényegesen kedvezőbb visszajelzéseket kapunk: például a Benelux-államokba szállított vevőkészülékek 2—3 százaléka igényelt értékesítés *előtti* szerviztevékenységet. A KERMI-jelentésekben magyar gyártmányú, hazai televízió vevőkészülékekre *20 százalékot állapítottak meg*, pedig a gyártástechnológia, a konstrukció ugyanaz a belföldi és exportkészülékek esetében. A kérdés az, *hol a hiba?* Ezt vizsgáljuk és meg is fogjuk találni — véleményünk szerint *a gyárkapu és a bolt között lesz keresendő*. Az új készülékek vevőszolgálati karbantartása is lényegesen magasabb színvonalon fog történni, mint a korábbi típusok esetében. Megjegyzem — anélkül, hogy másra hárítanám a felelősséget —, a számunkra más cég által szállított alkatrészek hibái esetenként *igen nagy gondot és kárt okoznak a Videoton gyárnak*.

Elek Lenke

Egy magyar szabadalom sikere

A tizenkettedik *Hydrop* elnevezésű berendezést szállítja a Német Demokratikus Köztársaságba a Dorogi Szénbányák bányagépgyártó üzeme. A *magyar szabadalom* alapján kialakított berendezéssel *víz alatti bányászkodásra* rendezkedik be a külföldi partner.

Az idén még két Hydropot küldenek Dorogról az NDK-ba. Korábban Lengyelországba, Csehszlovákiába, Jugoszláviába és a Szovjetunióba is szállítottak. Most *újabbak* exportálásáról tárgyalnak szovjet és jugoszláv megrendelőkkel.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A Világbank hitele Jugoszláviának

Washingtonban aláírt megállapodás alapján a Világbank *újabb két hitelt* folyósít Jugoszláviának. A Világbank ezúttal 100 millió dolláros hitelt biztosított a jugoszláv államvasutak korszerűsítésére és 80 millió dollárt a Testvériség-Egység elnevezésű autópálya építéséhez.

Spanyol arany- és valutatartalékok

A spanyol központi bank adatai szerint márciusban 87,7 millió dollárral *növekedett* az ország arany- és valutatartaléka. Az elmúlt év hasonló időszakában a tartalék 31,1 millió dollárral *csökkent*.

OPEC-hírek

A kőolaj-exportáló országok szervezetének (OPEC) titkársága Bécsben közölte, hogy a szervezet legközelebbi miniszteri szintű tanácskozását május 4-én Genf helyett Szaúd-Arábia fővárosában, *Rijadban* rendezik meg; ha ehhez az összes tagország hozzájárul. Végleges döntés az értekezlet színhelyéről még nem jött létre, és az OPEC idejében közleményt hoz majd nyilvánosságra.

Encsen

Kinyomozzák a hibát

Egy esztendő alatt 20—30 százalékkal *javult* az anyagellátás ütemessége, s ennek nyomán megközelítőleg ugyanilyen mértékben *nőtt* a termelékenység a BUBIV encsi gyárában.

A minőségjavító intézkedések előterében *a gyártásközi ellenőrzés* áll. Ha hibás munkadarabra akadnak, „visszapergetik" a technológia folyamatát, és a szó szoros értelmében kinyomozzák, hogy a gyártás melyik fázisában történt mulasztás.

Mérlegen a mérleg

Mintegy *ötmilliárd forint értéket* képvisel jelenleg hazánk mérőeszköz-állománya — állapították meg a hódmezővásárhelyi Metripond szakemberei. Éppen ezért fontos feladat ennek a nagy értéknek a *karbantartása*. Ezeknek a jórészt saját gyártmányú eszközöknek a javítását úgy szervezték meg, hogy a bejelentéstől számított *24 órán belül* megszüntethessék a hibát, illetve nagyobb probléma esetén hozzákezdjenek annak elhárításához.

Részvételünk a hannoveri vásáron

Ma nyílik a hannoveri nemzetközi vásár, amelyen 43 ország vesz részt. A Hungexpo magyar külkereskedelmi vásár- és propagandairoda szervezésében *8 külkereskedelmi vállalat* mutatja be termékeit szakcsarnokokban és információs irodákban. A Ganz Műszer Művek elektromos műszereket, árammérőket, az IGV pénztárgépeket, szedőírógépeket, a Transelektro elektromos motorokat, szerelési anyagokat, transzformátorokat és hegesztőket mutat be a vásár látogatóinak. A Videoton külkereskedelmi Rt *első alkalommal* olyan számítástechnikai berendezéseket vonultat fel, amelyek *formatervezettek*.

Újfajta eljárások

Mire használható az olajpala?

Jó minőségű cement, kiváló hangszigetelő, hatékony derítőanyag és talajtáp állítható elő a hazai olajpalából — állapították meg a Magyar Ásványolaj és Földgázkísérleti Intézet, a Nehézvegyipari Kutató Intézet és a Veszprémi Vegyipari Egyetem szakemberei széles körű *komplex* kutatás során, amelyben egyesítették tudományos erőiket. A kutatás témaválasztója a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet volt, a megbízó pedig az állami központi Földtani Hivatal.

A Veszprémi Vegyipari Egyetem szilikátkémiai tanszékének kutatói kidolgozták azt az eljárást, amellyel jó minőségű *cementet* gyárthatnak az olajpalából. Ugyancsak e tanszék munkatársai — a Könnyűbeton- és Szigetelőanyagipari Vállalat tapolcai gyárának szakembereivel közösen — hatékony *hangszigetelőt* készítettek ebből a természeti kincsből. Jónak bizonyult az olajpalából készített *derítőanyag* is.

Filmtiszta

Filmet forgattak tegnap a VII. kerület szívében. A déli órákban, rendőrök, önkéntes rendőrök és alkalmi, törpe növésű tilalmi táblák segítségével lezárták a járműforgalom elől az Almássy teret és a környező utcákat. A stáb várakozott, s közben egy locsolókocsi már másodszor járta végig az üres utcákat, lemosva az úttestet és a járdát egyaránt. Talán esős városkép kellett a forgatáshoz? Vagy csupán tiszta? Mindenesetre: a környék rég' volt ilyen állapotban! Ki is rítt a többi, filmszerepre nem méltatott utca közül, hiszen — ahogy katonáéknál mondják — az a tiszta, ami nedves.

Magyar filmnek — különösen embrió korában — mostanában aligha volt ekkora sikere. Főként a házfelügyelők lelkesedtek, s további „steril" alkotásokat kívántak egymásnak. A módszer egyébként a maga egyszerűségében zseniális: filmforgatással a tiszta Budapestért.

— sk —

Főszerkesztői tanácskozás

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság székházában tegnap megkezdődött az európai szocialista országokban működő *szovjet baráti társaságok lapjai főszerkesztőinek* kétnapos tanácskozása. A megbeszélésen — amelynek részvevőit *Nagy Mária*, az MSZBT főtitkára üdvözölte — megjelent *Fodor László*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, *Lengyel László*, a Tájékoztatási Hivatal elnökhelyettese, s ott volt *Iván Vasziljevics Szalimon*, a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségének magyarországi képviselője.

Átadták az idei Jancsó-emlékérmet

Kedden nyilvános rendes ülést tartott a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanácsa. Ez alkalommal adták át az 1978. évi *Jancsó-emlékérmet.* Az egyetem néhány éve elhunyt világhírű Kossuth-díjas professzorának tiszteletére alapított érmet és a vele járó díszdiplomát *Petri Gábor*, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora adta át *Szekeres László* egyetemi tanárnak, a szegedi Gyógyszertani Intézet igazgatójának.

Az esemény alkalmából a Gyógyszertani Intézetben ünnepélyesen megkoszorúzták Jancsó Miklós emléktábláját.

Emlékezés Szendrey Júliára

Emlékünnepséget és kiállítást rendeztek tegnap *Keszthelyen Szendrey Júlia* — Petőfi Sándor felesége — *születésének 150. évfordulója* alkalmából. A Balatoni Múzeumban kiállítást rendeztek a helyi Szendrey Júlia-emlékszoba anyagából, a budapesti Petőfi Irodalmi Emlékmúzeum és a kiskörösi Petőfi Múzeum dokumentumaiból. Az ünnepségen kiosztották az évforduló alkalmából meghirdetett *irodalmi pályázat díjait* is.

Marad a hűvös idő

A Meteorológiai Intézet jelenti: A várható időjárás az ország területére ma estig: Az ország északkeleti, keleti felében jobbára erősen felhős idő várható, többfelé ismétlődő esővel. Máshol változóan felhős lesz az ég, egy-két helyen átfutó záporral, esetleg zivatarral. Az élénk északi, északkeleti szél fokozatosan tovább mérséklődik. A legmagasabb nappali hőmérséklet *8—13 fok között alakul.*

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 340 centiméter volt.

Csaknem 2600 kiállító

Egy hónap múlva tavaszi BNV

A *Budapesti Nemzetközi Vásárközpont* több kisebb pavilonjában már megkezdődött a beruházási javakat felvonultató tavaszi kiállítás előkészítése: négy hét múlva, *május 17-én nyitja kapuit* a nemzetközi seregszemle. Nehéz dolguk lesz azonban a vásár rendezőinek a legnagyobb pavilonokban és a szabad kiállítási területen, ahol ma este zárul az *Agromasexpo* és a *Construma* nemzetközi szakkiállítás, s ennek anyagát még el is kell „költöztetni".

A csaknem *700 magyar* vállalaton, intézményen és szövetkezeten kívül *27 ország és Nyugat-Berlin* több, mint 1800 kiállítója mutatja be kínálatát. A tavaszi BNV-n *hét szocialista országból* több mint száz nagy külkereskedelmi egyesülés, vállalat hozza el egy-egy iparág újdonságait. Az iparilag fejlett tőkés országokból mintegy ezer cég árui láthatók majd.

A beruházási eszközök nemzetközi kínálatának hatalmas „kirakata" lesz tehát a vásár, amelyen *ezúttal is szakcsoportonként* mutatják be a termékeket. A hazai és a külföldi ipar ajánlatát *nyolc nagy árucsoportban:* a műszeripar, a híradástechnika, az irodagép- és számítástechnika; a villamosenergia-termelés és gépgyártás; a fémmegmunkálás és kohászat; az építőipar, a klímatechnika és a vízgépek; a járműipar; a könnyűipari alapanyag- és gépgyártás, valamint a vegyipar és a bányászat szekciójában vonultatják fel.

A szakemberek tapasztalatcseréjének, üzleti tárgyalásainak zavartalansága érdekében *öt alkalommal rendeznek szakmai napot:* május 18-án, 19-én, 22-én 23-án és 24-én. Ezeken a napokon a szakmai jeggyel nem rendelkező nagyközönség csak délután 2 órától tekintheti meg a vásárt. A kilencnapos nemzetközi seregszemle derekán, szombaton és vasárnap viszont egész napon át a nagyközönségé lesz a vásár.

LENGYELORSZÁGBAN ÉS VILÁGSZERTE kegyelettel emlékeznek meg ma a varsói gettófelkelés 35. évfordulójáról. A varsói gettófelkelés a gettólázadások történetében a legnagyobb arányú volt. Az emberi méltóságért folytatott harc példátlan bátorságról tanúskodó eseménye a történelem egyik tragikus, de hősies lapjává vált — írja a lengyel hírszolgálati iroda.

A BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM rendezésében a grazi egyetem jogi fakultásán dr. Nagy Tibor, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára nagy sikerű előadást tartott A magyar adórendszer és adópolitika címmel. Dr. Nagy Tibor az előadást a bécsi Collegium Hungaricumban is megismételte.

AZ ORSZÁGOS VÍZÜGYI HIVATALBAN tegnap megkezdődött a magyar—csehszlovák vízminőség-védelmi albizottság 26. ülése. A két ország vízügyi szakemberei áttekintik a határfolyók, a Duna, az Ipoly, a Sajó, a Hernád és a Bódva vízminőségének helyzetét, meghatározzák a vízvédelmi tennivalókat.

A NEMZETKÖZI POSTAKÜLDEMÉNYEK műhold segítségével történő elektronikus továbbítására az Egyesült Államok postaszolgálata hamarosan megkezdi az első kísérleteket. Az új rendszert a jövő év februárjában helyezik üzembe. Egyelőre New York és Washington, valamint néhány külföldi nagyváros között bonyolítják le segítségével a levélforgalmat.

KÖZÖS KÍSÉRLETEKET kezdenek, állandósítják a vegyészek és mezőgazdászok információcseréjét, meggyorsítják a tudományos eredmények alkalmazását — határozták el a Nehézvegyipari Kutató Intézet és a Veszprém megyei Tanács mezőgazdasági osztályának vezetői. Az erről szóló együttműködési szerződést kedden írták alá Veszprémben.

PETER HANDKE OSZTRÁK ÍRÓT, a bajor televízió Bambi-díjával tüntette ki A balkezes című írásának televíziós filmre alkalmazásáért.

A FŐVÁROSI CSARNOK ÉS PIAC IGAZGATÓSÁG közli, hogy a Budapest, X. kerület, Dobi István úti használtautópiacon a gépkocsik értékesítése a Budapesti Nemzetközi Vásár ideje alatt, május 17-től 25-ig szünetel.

A BAKONYI BAUXITBÁNYA Vállalat épülő új deáki bányájában megkezdték a tömbomlasztásos fejtési rendszer kísérleteit. E módszerrel az eddigi hárommétereshez bauxitréteg helyett 12 méter vastagságú réteget is omlaszthatnak és ezzel jelentősen növelhetik a termelékenységet.

A MAHART KÖZLI, hogy április 20-tól a Budapest—Esztergom között menetrend szerint közlekedő személyhajójárat Lupa-szigeten is megáll.

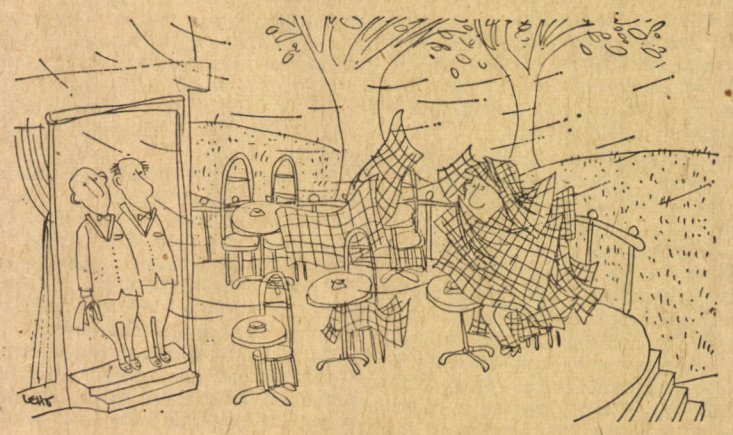
TÍZEZERNÉL TÖBB KÜLFÖLDI FOLYÓIRAT szakcikkeiből készít évente tájékoztatót a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem könyvtára, számítógépes rendszerrel. E METADEX-rendszer tapasztalatairól tegnap országos tanácskozást tartottak Miskolcon az egyetem, a felhasználó vállalatok és a Veszprémi Vegyipari Egyetem képviselői.

A METEOROLÓGIAI VILÁGSZERVEZET elhatározta, hogy a mesterséges esők előidézését célzó első kísérleteire 1981-ben, Spanyolországban kerül sor.

KGST ÉPÍTŐIPARI KIÁLLÍTÁST rendeznek április 24. és 28. között Békéscsabán. Az iparág II. nemzetközi szakkiállításán több, mint 350 építőipari berendezést, elsősorban szállító és rakodó munkagépet mutatnak be.

MAGYARORSZÁG ELSŐ ÉVSZÁZADAIT idéző román és gótikus oszlopfőket, portrékat, faragásokat állítanak ki május 7-én Székesfehérvárott. A tárlatot korabeli kódexek, kódextöredékek egészítik majd ki.

AZ ELSŐ EGZOTIKUS VENDÉG

(Lehoczki István karikatúrája)

MEDIKUS-KLUB kezdte meg működését — az ország tankórházai közül elsőként — Szolnokon, a Hetényi Géza Kórházban. A Medikus-klub, a Szolnokon gyakorlaton részt vevő orvosjelölteknek nyújt művelődési és szórakozási lehetőséget.

FERNAND LEGERRŐL, a nagy francia festőről, a modern törekvések egyik úttörőjéről készített közös dokumentumfilmet a moszkvai Központi Tudományos Filmstúdió és Leger emlékmúzeuma. A film bemutatja Leger életútját, kubista, konstruktivista törekvéseitől a realizmushoz vezető művészetét.

SOPRONI NAPOK BUDAPESTEN rendezvénysorozat kezdődik április 21-én, pénteken délután fél 5 órakor a Metró Klubban (VII., Dohány u. 22.). A soproni képzőművészek kiállításával nyitó rendezvénysorozat dr. Madas András nyugalmazott miniszterhelyettes és Hencz József, az MSZMP Sopron városi bizottságának első titkára köszöntőjével, illetve megnyitójával kezdődik.

FOGYASZTÓPORRAL ELLENSÚLYOZZA a hízást elősegítő gyártmányainak hatását a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat. Az újfajta porból kávéskanálnyit vízben feloldva, citromízű ital nyerhető, amelynek megduzzadása a gyomorban a teltség érzetét kelti.

ÖTSZÁZ HALÁLOS ÁLDOZATA VAN eddig, annak a 10 percig tartó tornádónak, amelyik vasárnap pusztított India északkeleti részén. A porig rombolt tíz faluban a romok alatt valószínűleg még mindig vannak áldozatok.

A MEZŐGAZDASÁGI ÉS AZ ÉLELMISZERIPAR helyzete, továbbfejlesztésének feladatai címmel megjelentek füzet alakban — a Kossuth Könyvkiadó gondozásában — a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1978. március 15-i ülésének dokumentumai.

AZ ORSZÁG ELSŐ HAGYOMÁNYŐRZŐ és úttörőtörténeti múzeumát és alapításának körülményeit tanulmányozzák a Vaján tegnap kezdődött kétnapos országos úttörőtörténeti vándorgyűlés részvevői.

ÚJ LAKÓTELEPET NEVEZTEK EL Szombathelyről a Volga menti Mari Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság fővárosában, Joskar-Olában. Ide utazik repülőgépen a közeljövőben a köztársasággal 1971 óta testvéri kapcsolatokat ápoló Vas megye ajándéka: Németh Mihály sárvári szobrászművész alkotása.

A MAI BUDAPESTEN címmel riportfilmet mutatott be a román televízió a magyar főváros mindennapi életéről.

A HAZAFIAS NÉPFRONT VI. kerületi bizottsága és a Soproni Öregdiákok Baráti Köre április 21-én este 6 órakor a HNF VI., Népköztársaság útja 94. I. emeleti helyiségében találkozót rendez, amelyen köszöntőt mond Molnár Károly, az OKGT Geofizikai Kutatási Üzem állami díjas igazgatója.

FELSZÁLLOTT A PÁVA címmel a Pécsi Balettegyüttesről készült színes filmet mutatott be az újvidéki televízió.

RÉGI PÉNZÉRMÉKET TALÁLT Hegyes Ferenc szakolyi lakos csatornázás közben. A lelet több mint 1900 garast, 30 dénárt és 6 tallért tartalmaz. A legrégebbi tallér 1548-ból, a legkésőbbi 1578-ból való. A pénzérméket a nyíregyházi Jósa András Múzeumba szállították.

(×) Megnyílt az első, gyermekosztállyal kibővített optikai szaküzlet Pesten, a VII., Rákóczi út 71. sz. alatt. OFOTÉRT.

Jelöltjeink az ügetőversenyekre

1. Zuárd (5) — Csoda (4) — Bülbül (10) — Patkó Bandi (9).
2. Dédi (5) — Deficit (6) — Dolmány (7) — Derülátó (4).
3. Zsupán (10) — Béni (9) — Beszédes (5) — Tiborc (1).
4. Detektor (5) — Constanza (9) — Cselszövő (7) — Cseles (8).
5. Absztrakt (8) — Talentum (1) — Apacs (3) — Zamat (9).
6. Cella (10) — Budafa (8) — Bazsarózsa (5) — Colorado (7).
7. Apropó (7) — Caliban (6) — Zsivány (3) — Csákó (8).
8. Útonálló (6) — Úttörő (5) — Duna (8) — Csalogány (7).

A versenyeket 16.30 órakor kezdik.

HÉV-szerencsétlenség

Újabb két halott

A Boráros téri szerencsétlenségnél megsérült személyek közül a kórházban meghalt *dr. Gál Ferenc* 48 éves és *Bosnyákné dr. Dobos Irén* 24 éves budapesti lakos. A kórházakban jelenleg még 4 életveszélyes, 8 súlyos és egy könnyű sérültet ápolnak.

Súlyos gázrobbanás

Hétfőn *tragikus kimenetelű lakástűz* keletkezett Debrecenben, a Vasvári Pál utca 16. szám alatt. A családi ház konyhájában a propán-bután-palackból kiszivárgott gáz — eddig ismeretlen okból — berobbant és tüzet okozott. Meggyulladtak a konyha berendezési tárgyai, s a robbanástól az előszoba fala négy méter hosszúságban kidőlt. *A lakásban tartózkodók közül Orosz Bertalanné és Bézi Gyula súlyos égési sérülést szenvedett.* Őket a mentők a debreceni kórházba szállították. A tüzet a kivonult debreceni tűzoltók rövid idő alatt eloltották. A robbanás okát bizottság vizsgálja. *Az anyagi kár jelentős.*

HALÁLOZÁS

BÉRCES JENŐ, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, a SZOT tagja, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság nyugdíjas igazgatója — aki 1932-től volt a párt tagja — életének 65. évében elhunyt. Temetése április 25-én, kedden délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Elvtársai, tisztelői 14.30 órától róhatják le kegyeletüket — közli az MSZMP XIII. kerületi bizottsága, a SZOT elnöksége és a Társadalombiztosítási Főigazgatóság.

TEMETÉS

REISCHL ANTAL tanszékvezető egyetemi tanár, a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága tagjának, a Hazafias Népfront budapesti tanácsa alelnökének temetése április 26-án, szerdán délután 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

DR. FREY TAMÁS tanszékvezető egyetemi tanár hamvasztás előtti búcsúztatása április 21-én, 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Halálos balesetek

Taba István 51 éves tanár, budapesti lakos, Budapesten, a XI., Fehérvári út és Szakasits Árpád út kereszteződésénél levő villamosmegállóban figyelmetlenül egy beérkező 47-es villamos elé lépett, amely halálra gázolta.

Budapesten, a X., Kőbányai út 55. szám előtt egy 9-es jelzésű autóbusz elütötte az úttesten szabálytalanul, figyelmetlenül áthaladó Varga Józsefné 67 éves nyugdíjas és László István 40 éves segédmunkás, budapesti lakosokat. Az idős asszony a kórházban meghalt, László Istvánt életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

Dorog külterületén Gyurman László 29 éves gépkocsivezető, dorogi lakos, autóbusszal elütötte az úttest szélén segédmotoros kerékpárját javító Barna Antal 19 éves segédmunkás, nyergesújfalui lakost, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint Gyurman László figyelmetlenül vezette az autóbuszt. A rendőrség folytatja a baleset vizsgálatát.

Heves megyében, Kerecsend belterületén egy személygépkocsi elütötte az úttesten átszaladó Puporka Andrea 6 éves tanuló, kerecsendi kislányt, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adtai szerint a gyermek a féktávolságon belül levő személygépkocsi elé szaladt. Tovább folytatják a baleset vizsgálatát.

Bács-Kiskun megyében, Petőfiszállás külterületén, egy fénysorompóval ellátott vasúti átjáróban Kovács Imre 38 éves baromfitenyésztő, kiskunfélegyházi lakos személygépkocsijával összeütközött egy tehervonattal. A baleset következtében a személygépkocsi utasai közül Kovács Imréné 30 éves és Tarjáni Józsefné 36 éves háztartásbeli, kiskunfélegyházi lakosok a helyszínen meghaltak. Egy harmadik utas súlyos, Kovács Imre pedig könnyű sérülést szenvedett. A vizsgálat eddigi adatai szerint Kovács Imre a tilos jelzés ellenére hajtott a sínekre. A rendőrség őrizetbe vette, és tovább folytatja a baleset vizsgálatát.

Új olajhatalom?

Mexikó reményei

A takarékosság és a fejlesztés *egyidejű szükségessége* jellemzi idén Mexikó gazdaságát, amely az évtized elejéig világátlagban is jelentős eredményeket tudott felmutatni. Az olajárrobbanást követő tőkés recesszió, valamint az ország gazdasági szerkezetének mind élesebbé váló torzulásai megállították ezt a kedvező folyamatot. Tavaly már érezhetőek voltak a javulás első jelei, de a megoldásra váró sok probléma nagy gondokat okoz az ország vezetésének.

Súlyos válság

A bruttó társadalmi termék (GNP) egyharmadát ma már az ipar állítja elő, a mezőgazdaság részesedése 10 százalék körül mozog. Jól jellemzi a gazdasági ellentmondásokat, hogy az iparban a foglalkoztatottaknak mindössze 24, a mezőgazdaságban pedig 40 százaléka (!) dolgozik. Az elmúlt másfél évtizedben az iparon belül *nőtt a feldolgozó ágazat* szerepe, ennek ellenére a kitermelő szektor még mindig uralkodó jellegű. Ezt kívánja meg ugyanis a külföldi — elsősorban *USA-beli* — tőke, amely igen nagymértékben vesz részt a mexikói gazdasági életben.

A strukturális gondok, valamint a tőkés világgazdaság és pénzügyi rendszer nehézségei oda vezettek, hogy évtizedünk közepére Mexikó nemzetgazdasága *súlyos válsággal kényszerült szembenézni.* Az infláció 1976-ban *45 százalékos* volt, többször leértékelték a pesót, a külkereskedelmi mérleghiány csaknem elérte a 3 milliárd dollárt. A stagnáló gazdaságban a legnagyobb gondot a foglalkoztatottság jelentette: a munkaképes lakosság *53 százaléka volt állás nélkül,* illetve dolgozott részmunkaidőben. Mindezek következtében megindult a munkaerő *tömeges és illegális* elvándorlása az USA-ba, ez pedig nem kis feszültséget okozott a két ország kapcsolatában. A reálbérek csökkenése egyben a tömegek életszínvonalának hanyatlásával járt.

Mexikó megrendült gazdasági helyzetén az akkori vezetés *külföldi hitelek nagyarányú felvételével próbált meg úrrá lenni.* A gondok azonban nem csökkentek lényegesen, sőt az infláció csak tovább emelkedett, s az ország adósságállománya elérte a 25 milliárd dollárt! Az 1976 decembere óta hatalmon levő Portillo-kormány új gazdaságpolitikát dolgozott ki, s ennek megvalósításához — egyben az „ország szanálásához" — a Nemzetközi Valuta Alap segítségét kérte.

Az IMF hajlandó volt Mexikó segítségére sietni, a támogatást azonban drákói feltételekhez kötötte. Deflációs politikát követelt, s egyben meghatározta az ország által felvehető külföldi hitelek, kölcsönök nagyságát is. (1977-re 2, ez évre pedig 3 milliárd dollár felvételét engedélyezte az IMF.) Mindenesetre: tavaly az inflációt sikerült 20 százalékra leszorítani, a külkereskedelmi deficit egymilliárd dollárra csökkent, a költségvetési hiány pedig nem haladta meg a GNP 6,5 százalékát. Nem sikerült viszont lényeges változást elérni a krónikus munkanélküliséggel kapcsolatban. *Továbbra is pang a gazdasági élet,* a magánberuházások nem növekednek, s a jelek szerint a beruházások csak „kormányinjekcióval" emelhetők.

Hatalmas készletek

Az új gazdaságpolitika célja *a diverzifikált, sokoldalú nemzetgazdaság megteremtése.* Érthető módon az iparosítás áll a középpontban, s megkülönböztetett figyelmet szentelnek az állami szektor szerepének, súlyának növelésére. Fontos feladat az infrastruktúra fejlesztése, valamint az égető szakemberhiány mielőbbi megoldása. Jelentős feladatok várnak a külkereskedelemre is, elsősorban a kivitel fokozása a cél. (Nem kétséges azonban, hogy a tervezett iparfejlesztés számottevő gép-, berendezés- és technológiaimportot tesz majd szükségessé.) A külkereskedelmi forgalom jelenleg a GNP 15 százalékát alkotja, ez a részarány a jövőben várhatóan növekedni fog. Érdemes megjegyezni, hogy az export 70 százaléka irányul az USA-ba, míg a behozatal 60 százaléka származik onnan.

Továbbra is hatalmas marad Mexikó tőkeigénye, hiszen a fejlesztési elképzelések megvalósítása nagy anyagi eszközöket igényel. A jövőben viszont — a tervek szerint — Mexikónak sokkal kevésbé kell majd a külföldi kölcsönökre, hitelekre támaszkodnia, mert a nemrégiben feltárt *hatalmas kőolaj- és földgázkészletek kiaknázása és exportja jelentős bevételekhez juttathatja az országot.* Mexikó tehát — akárcsak Nagy-Britannia — az olajtól várja a gazdasági helyzet *jobbra fordulását.*

Jelenleg 16 milliárd barreles, föltárt kőolajkészlettel rendelkezik az ország, becslések szerint a teljes olajtartalék *120 milliárd barrelre tehető.* Amennyiben ez a becslés helytálló, Mexikó Szaúd-Arábia és az USA után a tőkés világ *harmadik legnagyobb olajhatalmává válhat.* Az olajmezők jelentős mennyiségű földgázkészlettel párosulnak. A kőolajkincs feltárása és felszínre hozatala igen jelentős anyagi eszközöket és korszerű technológiát igényel, tehát ennek a szektornak — legalábbis a kezdeti szakaszban — nagy az importigénye. Az elképzelések szerint azonban ez a többletkiadás busásan megtérül majd, viszonylag rövid időn belül.

A függőség csökkentése

Az olajipar fejlesztésére 15—17 milliárd dollárt irányoztak elő. Az állami olajmonopólium, a Pemex úgy számol, hogy a befektetés révén 1982-ben a napi termelés 2,2 millió barrel lesz, s ennek a mennyiségnek *mintegy fele kerül majd kivitelre.* Ugyanerre az időre *megkétszerezik* a kőolajfinomító-kapacitást, s mind nagyobb mértékben exportálnak majd magasabb feldolgozottsági fokú kőolajszármazékokat. Várhatóan a mexikói kőolaj és földgáz első számú vásárlója az Egyesült Államok lesz. Nemrégiben született határozat egy földgázvezeték építéséről a két ország között; Washington arra számít, hogy 1982-ben a hazai földgázfogyasztás 4 százalékát már a mexikói szállításokból elégíthetik majd ki.

Az „olajkorszakba" lépő Mexikó számára a petrodollárok valóban meghozhatják majd a gazdasági fellendülést, az egészséges termelési struktúra kialakítását. Azt azonban Mexikóvárosban is világosan látják, hogy a nagyívű gazdasági elképzelések megvalósításához elengedhetetlenül szükséges az USA-tól való jelenlegi nagyfokú gazdasági függőség *mielőbbi csökkentése.* A „nyitás politikája" már meg is kezdődött: Mexikó fokozza gazdasági együttműködését Latin-Amerika, valamint Nyugat-Európa országaival, s egyre gyümölcsözőbbé válik a sokrétű gazdasági kapcsolatok kiépítése a KGST tagállamaival is. Az együttműködés további fokozásához és kiszélesítéséhez jó keretet és feltételeket biztosít a KGST és Mexikó megállapodása, amely kijelöli az együttműködés főbb területeit és irányait.

Gonda György — Szentgáli Péter

Az áram ára

Miért más a fővárosban és vidéken? – A közelítés, rendezés akadályai

„Mikor intézkednek a lakossági áramdíjak egységesítéséről?" — kérdezte a legutóbbi országgyűlés egyik interpelláló képviselője a nehézipari minisztert. A válasz akkor természetesen csak szűkszavúan összegezhette az okokat. Ezért vállalkoztunk arra, hogy részletesebben felderítsük: miként alakultak ki a jelenlegi áramdíjak, s mi akadályozza egységesítésüket.

Aki az országot járja, tudja: *nem ritka ma már az elhagyott, lakatlan területeken álldogáló villanypózna.* A vezetékek hálózatrendszere pókhálószerűen szövi át az országot. Nem mindig volt ez így. A háború utáni hálózatot — a Magyar Villamos Művek Tröszt legutolsó kiadványában — mindössze kétháromvonal jelzi. S a fogyasztás grafikonja oly egyenletes meredekséggel ível felfelé, mintha ki akarna futni a lapszélről.

Szinte nulláról indul, s 28 milliárd kWh-ig meg sem áll. (Egy kWh-val jelzik egy 100 wattos lámpa 10 órán keresztül való izzását.) Ebből persze az ipar, a mezőgazdaság és a közvilágítás is kiveszi a részét; a háztartások négymilliárd kWh-val. Ám amilyen könnyedén áttekinthető a grafikon, olyan bonyolult a jelenlegi áramdíjak kialakulásának története. Ahhoz, hogy megértsük, *időben messzire vissza kell kanyarodnunk.*

Az örökség

A háború előtt a hálózatokat nem kötötték össze, ahány helység, annyiféle díjat fizettek a magántársaságok megállapításai szerint. Több százféle tarifát tartottak nyilván, s előfordult a tízszeres árkülönbözet is. Amikor a havi 200 pengő fixről énekeltek, egy kWh átlagosan 80 pengőfillérbe került!

S ha ezt évi 250 kWh fogyasztással beszorzom, éppen 200 pengő az eredmény... No de jött a háború, s a felszabadulás után, a forint megjelenésekor az áramdíjakat *nem egységesítették.* Egy szorzóval átszámították a korábbi díjakat, s ezzel *konzerválták* a háború előtti káoszt. Pécs területén például 16-féle, Miskolcon pedig 12—14-féle tarifát használtak. Ugyanekkor Budapesten az átlagosnál alacsonyabb szorzó volt érvényben — *szociális megfontolásból,* mert a főváros szenvedett talán a legtöbbet a pusztulástól. Az újonnan villamosított falvakban pedig nagyjából értékarányos, egységes tarifákat állapítottak meg, külön a háztartási, külön a világítási áramra. Mérőóra híján azonban mindenki *a drágább,* világítási áramot fizette ki, a megkülönböztetés csak papíron létezett.

A helyzet hovatovább tarthatatlanná vált, 1957—60-ban rendet kellett teremteni. Politikai-gazdasági döntést hoztak tehát a vidéki áramárak felülvizsgálatáról. A végrehajtás során szigorú, bizonyos fokig ellentmondó feltételeknek kellett eleget tenni: 1. Az állami költségvetés, az előirányzott, nem túl magas összegig járuljon hozzá az egységesítéshez, vagyis ne legyenek „terven felüli" árcsökkenések. 2. Az igen sokféle tarifát a lehető legkevesebb helyen vonják össze, s ott is csak minimálisan emeljék az átlagárat (hiszen egy nagyobb arányú egységesítés óhatatlanul helyenkénti áremeléssel oldható meg).

A mai helyzet

A szempontok figyelembevételével 1959-ben vidéken, 1964-ben pedig Budapesten *bevezették az új tarifarendszert,* amely a mai napig is működik. A díjakat négy csoportba osztották, s bizonyos fogyasztási határig többet, fölötte kevesebbet kell fizetni az áramért.

1 kWh áram díja Ft-ban:

Budapest	**évi 300 kWh-ig**	**1,—**	**fölötte**	**0,40**
A kiemelt 11 város*	**évi 240 kWh-ig**	**1,50**	**fölötte**	**0,60**
Egyéb városok	**évi 208 kWh-ig**	**1,80**	**fölötte**	**0,80**
Községek	**évi 180 kWh-ig**	**2,30**	**fölötte**	**1,—**

* (Ezekben az iparosodott városokban korábban kiemelkedően alacsonyabb volt a díj a többi városhoz képest.)

A táblázatból kitűnik, hogy az árrendszer — a tévhittel ellentétben — *elősegíti a háztartások villamosítását.* Hiszen minél többet fogyasztunk, *annál kevesebbet fizetünk érte.* Más oldalról viszont az alacsony városi ár *pazarlásra készteti* az embereket... A statisztika minderről — miközben a fogyasztás az elmúlt 10—15 év alatt a többszörösére nőtt — így vall:

	Átlagár Ft-ban:	
	1962	**1977**
Budapest	**0,71**	**0,48**
Kiemelt 11 város	**1,19**	**0,78**
Egyéb városok	**1,45**	**0,85**
Községek	**2,04**	**1,05**

De árulkodnak a számok arról is, hogy a terület átlagos árai közelednek egymáshoz: a 15 év alatt a budapesti és a községi különbségek csaknem *a felére csökkentek,* mint ahogy a felére morzsolódott a községi átlagár is ez idő alatt. Persze, a „távolság" csalóka: *az árszínvonalban nincs akkora különbség a főváros javára, amekkorát a számok mutatnak.* Tavaly ugyanis az egy háztartásra jutó éves átlagfogyasztás míg Budapesten 2025 kWh volt, vidéken mindössze 927 kWh. Ha pedig e két adatot — akár lefelé, akár felfelé — egy szintre hoznánk, a különbség *tovább csökkenne,* bár még így is túl nagy a távolság.

Külön kell szólni az éjszakai bojlerről és a hőtárolós villanyfűtésről. Az ország energiahálózatának terhelése azt kívánná, hogy a nap különböző szakaszaiban az eloszlás *egyenletes* legyen. Ez viszont *lehetetlen,* ezért a csúcsidők terheléseit az éjszakai fogyasztással kívánják mérsékelni. Ösztönzésképpen a budapesti lakásokban 10, vidéken 30—70 fillérrel *kevesebbe* kerül az éjszakai áramfogyasztás. Nem véletlen, hogy vidéken sokkal gyorsabban nő a kereslet az éjszaka működő elektromos készülékek iránt: kapcsolóóra hiányában azonban *nem képesek kielégíteni az igényeket.*

Nos, mindez részben magyarázza, hogy *miért burkolóznak esténként sötétségbe a vidéki lakások, s miért gyakori a 25-ös égő a falusi portákon.* Nemhiába mondta a képviselő: ... *a községekben, a tanyákon lakók az elmúlt évtizedekben a jelentős állami támogatás mellett társadalmi munkával és pénzzel járultak hozzá a községek villamosításához. Most mégis jóval többet kell fizetniük az áram fogyasztásáért, mint a városiaknak, s ez társadalmi igazságtalanság.*

A jövő

Nem nehéz belátni a képviselő igazát. Mint az árrendszer történelmi múltjának visszatekintéséből látható, keserves örökség maradt ránk a felszabaduláskor, s a rendcsinálás azóta tart. Vagyis hiába keresi valaki a villamos áram díjrendszerének logikáját, ma még nem találhatja...

Ám az árkülönbözetek alapján azt sem nehéz belátni, hogy a jelenlegi egymilliárd forint ráfizetés *a többszörösére* emelkedne, ha például a vidéki árakat a budapesti színvonalra hoznák. Népgazdaságunk helyzete *ma* ezt *nem engedheti meg.* S az ilyen változtatást az még inkább gátolja, hogy — mint ismeretes — az energiahordozók világpiaci ára *az elmúlt években a többszörösére emelkedett, s az ágazat beruházásainak árszínvonala szintén évről évre nő, miközben a háztartási átlagárak országosan 40 fillérrel csökkentek az elmúlt 15 év alatt.*

S ha életszínvonal-politikánk nem is engedi, hogy egy csapásra, minden területen azonos díjakat számítsanak fel, *a közelítésre* mindenképpen szükség lenne. Ám minél később rendezik az árakat, annál zsebbe markolóbb lesz a beavatkozás, hiszen a lakosság fogyasztása évenként *tíz százalékkal emelkedik.*

Rajna Györgyi

Alagútzsalus technológia

A Borsod megyei tanácsi tervező vállalat az építkezésben érdekelt más intézményekkel közösen *új technológiai* megoldásokat dolgozott ki az *alagútzsalus* építkezésnél. Kialakították többek között az épületgépészeti, gáz-, víz-, villanyvezetéket magában foglaló szerelőszintet, az egyben beépíthető fürdőszobatérelemet, amellyel *meggyorsítják* a szakipari munkákat. Az új megoldást már alkalmazzák a *sárospataki* új városnegyedben épülő lakásoknál. Ugyanezzel a módszerrel épül *Tokajban* a nyolcvanágyas motel is.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Indiai gabonatermés

Indiában az idén 125 millió tonnás kenyérgabona-termés várható, ez *négymillió* tonnával haladja meg az 1975—76-os rekordtermést.

ENSZ-segítség Ciprusnak

Nicosiában aláírták azt a megállapodást, amelynek értelmében a Ciprusi Köztársaság és az *ENSZ fejlesztési programja* megnyitja az 1977 és 1981 közötti időszakra vonatkozó iparfejlesztési szolgáltatások második szakaszát. Ennek keretében a fejlesztési program szakértőket és felszereléseket — mintegy *kétmillió dollár értékben* — bocsát Ciprus rendelkezésére.

Román–kínai tárgyalások

Bukarestben megtartották a *román—kínai* külkereskedelmi vegyes bizottság 3. ülését. A vegyes bizottság ülésén áttekintették az idei kereskedelmi jegyzőkönyv megvalósításának jelenlegi stádiumát és megvitatták a két ország közötti árucsere *bővítésének* lehetőségeit, valamint a két országot érdeklő más kérdésekről tárgyaltak.

NDK-házgyár Egyiptomban

Heluanban átadták rendeltetésének a *Német Demokratikus Köztársaság* által szállított házgyárat. Az üzem évenként kétezer lakást épít, és működését ebben a hónapban megkezdi.

UNESCO-konferencia a tájékoztatásról

Csütörtökön este véget ért a svéd fővárosban az UNESCO négynapos nemzetközi konferenciája a tömegtájékoztatás megjavításáról.

A tanácskozáson négy munkabizottságban száznál több küldött és megfigyelő vitatta meg a hírközlés helyzetét, különös tekintettel a hírügynökségek munkájára. Megkülönböztetett figyelmet fordítottak a részvevők a fejlődő országokra, ahol a nagy nyugati hírügynökségek ma is monopolhelyzetet élveznek, és javaslatokat tettek az aránytalanságok felszámolására.

A bizottság a Nobel-díjas és Lenin-békedíjas *Sean Macbride* elnökletével pénteken és szombaton zárt ülésen, munkaokmányban rögzíti a konferencia eredményeit.

Floralia-ünnep

Kora tavaszi virágokkal köszöntik csütörtöktől május 4-ig a hazánk legjelentősebb római kori ásatásának színhelyére, a táci Gorsiumba látogató kirándulókat, *a kikelet — Floralia — ünnepe tiszteletére.* A Floralia az antik Róma legjelesebb ünnepei közé tartozott, a város polgárai Flora istennő templomának felszentelése — i. e. 238 óta — minden évben látványos felvonulásokkal, tréfás állatviadalokkal rótták le tiszteletüket a termékenység, a tavasz istennője előtt.

Tolvajt ítéltek el Győrött

Szigorú ítéletet szabott ki a Győri Megyei Bíróság egy visszaeső munkakerülő tolvaj, *Farkas Károly* 31 éves pannonhalmi lakosra. A többszörösen büntetett előéletű Farkas nem okult korábbi büntetéseiből, s a legutóbbi hónapokban is a lopások egész sorozatát követte el. A nagyszüleit is meglopta. Az újabb lopásokért a Győri Megyei Bíróság kétévi, fegyházban letöltendő szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet jogerős.

MÉM-közlemény

Feloldották a tűzgyújtási tilalmat

Az erdőkben és az erdők közelében elrendelt általános tűzgyújtási tilalmat a MÉM, a Belügyminisztérium Tűzoltóság Országos Parancsnokságának egyetértésével — 1978. április 30-tól feloldja. A MÉM felhívja a lakosság, a kirándulók figyelmét arra, hogy az erdőkben továbbra is csak szélcsendes időben, a kiépített vagy a kijelölt tűzrakodó helyeken szabad tüzet gyújtani. A tűzgyújtást, valamint az erdők közelében a parlag- és gazégetést fokozottabb gondossággal végezzék, a tüzet felügyelet nélkül ne hagyják és eltávozás előtt azt teljesen oltsák el.

Hideghullám — hóviharok Európa-szerte

Jégeső, felhőszakadás a fővárosban és Miskolcon

A sarkvidékről érkező hideg levegő legutóbb elárasztotta a szárazföldünk északi területét. A Brit-szigeteken, a Skandináv-félszigeten és a Szovjetunió európai területének középső és északi részén *a hőmérséklet csúcsértéke 4, 8 fokkal alacsonyabb,* mint a sokévi átlag. A Moszkva—Leningrád vonaltól északra fekvő területeken *több helyen havazik.* Nyugat-, Közép- és Délnyugat-Európa fölött nagy kiterjedésű, több középpontú alacsony légnyomású zóna helyezkedik el, amelynek hatására a felsorolt területeken változékony, jobbára felhős, párás, több helyen esős, zivataros az idő. *Napok óta ítéletidő pusztít Grúziában.* Az április 25—26-i felhőszakadás következtében a kaukázusi szovjet köztársaság több folyója megáradt és kilépett medréből. Az ár lakott településeket, nagy kiterjedésű mezőgazdasági területeket öntött el. Az árvíz az elmúlt napok hirtelen hőmérsékletcsökkenése következtében az évszakhoz képest *szokatlan méretű havazással párosult a hegyekben, ahol a hó magassága helyenként eléri a három métert is.*

Budapesten tegnap 11 óra körül megdördült az ég, s néhány perc múlva zivatar zúdult a városra. Több kerületben felhőszakadássá fokozódott, s borsószem nagyságú jég is hullott.

Percek alatt ólomszürke fellegek lepték el csütörtökön délután az eget Miskolc fölött, és csaknem egy órán át tartó vihar zúdult a városra. A város déli részén, az Avas és Hejőcsaba térségében borsó nagyságú jégszemek borították az úttestet.

A lezúduló víztömeg patakként hömpölygött többek között a hejőcsabai és a selyemréti aluljáróban, máshol a víz nagy mennyiségű törmeléket és szemetet hordott magával, amely eltömte a csatornanyílásokat.

*

A várható időjárás ma estig: felhős, időnként erősen felhős idő, újabb záporokkal, zivatarokkal. Napközben többfelé megélénkülő délnyugati, déli szél. A hőmérséklet holnap kora délután 13—18 fok körül alakul.

A Duna vízállása Budapestnél tegnap 266 centiméter volt.

A CHEMOLIMPEX Algírban április 23—26. között az El-Aurassi szállodában 21 gyártóvállalat részvételével teljes áruskálájával fogadta az algíri partnervállalat érdeklődő szakembereit. A Hungexpo szervezésében megvalósult kiállítást élénk érdeklődés kísérte.

SZOVJET ÉS AMERIKAI ÍRÓK kerekasztal-értekezlete kezdődött meg tegnap New Yorkban. A szovjet írókat Valentyin Katajev és Szergej Zaligin, az amerikaiakat John Updike, Kurt Vonnegut, és több neves irodalmár képviseli. Az első ilyen találkozót Moszkvában tartották, s annak sikere nyomán határozták el a két ország írói, irodalmárai közötti eszmecserék rendszeresítését.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM közli, hogy a Magyar koronázási jelvények című kiállítás ünnepi nyitva tartása a következő: április 29-én, szombaton zárva; 30-án, vasárnap nyitva; május 1-én, hétfőn nyitva. A múzeum egyéb kiállításai mindhárom napon látogathatók. Május 2-án, kedden és 3-án, szerdán valamennyi kiállítás zárva tart.

DIÁKSZÍNJÁTSZÓ-TALÁLKOZÓ kezdődött tegnap Csurgón a Csokonai-szobor koszorúzásával. A háromnapos országos eseményre 17 neves diákszínpad készült fel. A fesztivál alkalmából több képzőművészeti kiállítást is rendeznek.,

A VÍGSZÍNHÁZ IGAZGATÓSÁGA közli, hogy június hónapra a jegyelővétel a Vígszínház és a Pesti Színház pénztárainál már május 2-től megkezdhető.

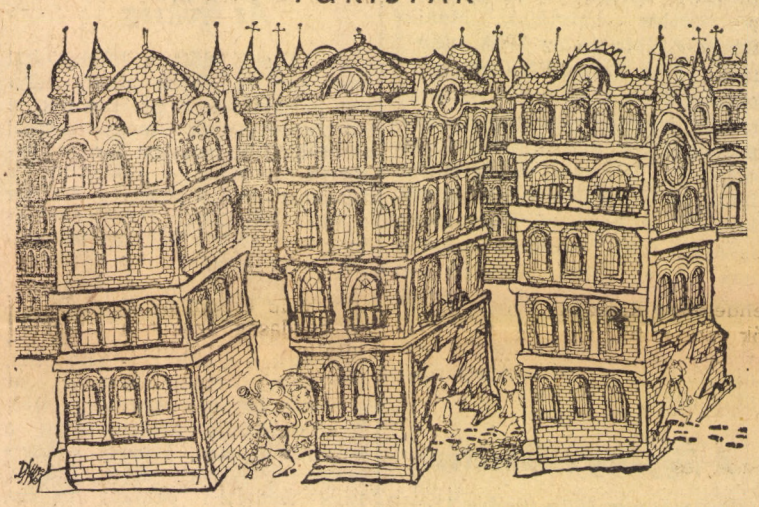
A RADNÓTI-SZÍNPAD Szabadkán szerdán este nagy sikerrel vendégszerepelt. A társulat Dosztojevszkij Szegényemberek című darabját adta elő, Keres Emil és Venczel Vera főszereplésével.

SZTRÁJKOLNAK harmadik napja a JAP japán nemzetközi légitársaság dolgozói. A légitársaság igazgatósága a sztrájkolók 27,5 százalékos béremelési követelésével szemben mindössze 9 százalék körüli emelést ajánlott fel.

A TAKARÉKPÉNZTÁRAK 12. világkongresszusa Madridban megnyílt. A háromnapos tanácskozáson 55 ország 3200 olyan bankjának képviselői vesznek részt, amelyek a világ különböző országaiban 520 milliárd dollár összegű betéteket kezelnek.

HÁROM GYERMEKINTÉZMÉNYT adtak át tegnap rendeltetésének Siófokon. A város központjában egy hetvenöt, a Fokihegyi városrészben pedig száz kisgyerek befogadására alkalmas óvodát, ugyanott százhúsz személyes bölcsődét avattak.

TURISTÁK

(Dallos Jenő karikatúrája)

AZ ANYAGMOZGATÁS teljes gépesítését vezetik be az Északmagyarországi Tégla- és Cserépipari Vállalat mátraderecskei gyárában. A szállítási munkák komplex korszerűsítésére 10 millió forintot költenek.

A FŐVÁROSI FÜRDŐIGAZGATÓSÁG közli, hogy a csepeli strandfürdő április 29-én, szombaton megnyílik. Május 1-én, hétfőn a gyógy- és a tisztasági fürdők zárva lesznek. A Rudas, a Lukács, a csillaghegyi, az újpesti uszodák, a Szabadság, a Széchenyi és a csepeli strand vasárnapi rend szerint tartanak nyitva.

ZSELICI NAPOKKAL színesíti a Pannónia-tavasz '78 programját a kaposvári Dorottya-szálló. A szálló éttermében tegnap kiállítás nyílt a Zselicség több falujának népművészeti alkotásaiból. Ugyanott különleges Zselic táji ételeket szolgálnak fel.

HUSZONÖTEZER SZÁL SZEGFŰT szállítottak tegnap Moszkvába a május 1-ét köszöntő ünnepségekre a Csongrád megyei Kertészeti Vállalat üvegházaiból. A MONIMPEX Külkereskedelmi Vállalat közvetítésével az év végéig több mint négyszázezer szál szegfűt küldenek a moszkvai kereskedelmi vállalatok megrendelésére.

A MUNKA A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN címmel tegnap kiállítás nyílt a miskolci Vasas Galériában. A miskolci képtár anyagából összeállított 45 festményt és grafikát később Borsod megye négy kisgalériájában is bemutatják.

MARX-ÉLETRAJZ készül: Robert-Jean Longuet, Marx Károly Franciaországban élő dédunokája megírta dédapja életrajzát. A hetvenhat éves nyugalmazott ügyvéd a tudományos szocializmus megalapítójának személyiségét kívánja hangsúlyozni munkájában, bemutatni a gondolkodó mellett az embert.

ÖRÖKZÖLD SANZONOKBÓL és musicalrészletekből álló több részes közös magyar—NDK televíziós műsor készül Budapesten és Berlinben. A műsor NDK-beli felvételein többek között Felföldi Anikó, Géczi Dorottya és Körmendi Vilmos vett részt.

FÖLDRENGÉS RÁZTA MEG csütörtökön reggel Közép-Görögországot. A rengés epicentruma Athéntól 150 kilométerre északnyugatra volt. Az első jelentések szerint a földmozgás nem okozott komolyabb anyagi károkat és emberáldozatokat sem követelt.

PARANCSOLJ VELEM, TÜNDÉRKIRÁLYNŐ címmel Ruttkai Éva előadóestjét sugározza majd a berlini televízió a hamarosan sorra kerülő Budapest üdvözli Berlint kulturális hét jegyében. Az NDK tévéstábja végigkíséri a művésznő pályafutásának fontosabb állomásait és főbb szerepeit.

LAVINA hűsította meg őt nyugatnémet hegymászó kísérletét, hogy feljusson a Himalája egyik csúcsára. A görgeteg két hegymászót és két hegyi vezetőt maga alá temetett, s csak hosszú órák múlva szabadultak ki.

(×) A FŐMO tájékoztatja önöket, hogy április 29-én megnyílik az átalakított **Csokonai mozi.** Első műsora: délelőtt a Válás olasz módra című olasz film, délután a Jaroslav Dabrowski című lengyel film. A filmszínházban filminformációs szolgálat működik (telefon: 139-269), mely tájékoztatást ad a főváros összes mozijának műsoráról.

(×) A BUDAI IFJÚSÁGI PARK — Ybl Miklós téren — megnyílik **vasárnap, április 30-án, délben.** Minden szombaton és vasárnap **ebéd** is. Harmadosztályú árak. Naponta 16-tól 22 óráig. MŰSOR — ZENE — TÁNC.

(×) KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik fiam, **Baranyai Zsolt** temetésén részt vettek, virágaikat elhozták és vigasztaló soraikkal megkerestek. Baranyai Gyuláné.

A fővárosi üzletek ünnepi nyitva tartása

A fővárosi tanács kereskedelmi főosztálya a budapesti üzletek, vendéglátóipari helyek, csarnokok és piacok ünnepi nyitva tartását a következők szerint állapította meg:

Április 28-án (pénteken): minden élelmiszer- és édességbolt 19 óráig, az ennél egyébként később záró élelmiszer- és édességboltok a szokásos pénteki időben; a csarnokok és a piacok reggel 6 órától 19 óráig; a dohány-, a virág- és az iparcikküzletek, az áruházak, valamint a vendéglátóipari helyek a más pénteki napokon szokásos időben tartanak nyitva.

Április 29-én (szombaton): valamennyi élelmiszer- és édességbolt 16 óráig, az ennél egyébként később záró kijelölt 110 élelmiszerbolt, ABC-áruház a szombati napokon szokásos 19 óráig; a csarnokok és a piacok reggel 6 órától 16 óráig, az ennél egyébként később záró, kijelölt csarnokok és piacok a szombati napokon szokásos 18 óráig; a dohány- és a virágüzletek, az iparcikkboltok és az áruházak, valamint a vendéglátóipari helyek a szokásos szombati rendjük szerint tartanak nyitva.

Április 30-án (vasárnap): valamennyi élelmiszerüzlet, csarnok, piac (a vasárnap is nyitva tartó piacok kivételével), iparcikküzlet, áruház zárva lesz; az édesség-, a dohány-, és a virágüzletek a vasárnapi, a vendéglátóhelyek a szombati rendjük szerint tartanak nyitva.

Május 1-én (hétfőn): valamennyi élelmiszer-, édesség- és dohánybolt, csarnok, piac, iparcikküzlet és áruház zárva lesz. A virágboltok, valamint a vendéglátóhelyek a vasárnapi rendjük szerint tartanak nyitva.

A kijelölt vendéglátóhelyek tejet és pékterméket az ünnep mindkét napján árusítanak.

A fodrászüzletek április 29-én (szombaton) a szombati rendjük szerint tartanak nyitva. Április 30-án (vasárnap) és május 1-én (hétfőn) minden üzlet zárva. A szállodákban, a fürdőkben és a pályaudvarokon levő fodrászüzletek az igényeknek, illetve a fürdők menetrendjének megfelelően tartanak nyitva.

A fényképészüzletek április 29-én (szombaton) a szombati rendjük szerint tartanak nyitva, április 30-án (vasárnap) és május 1-én (hétfőn) minden üzlet zárva lesz.

KGST-értekezlet

Adatbank az OPW-központban

A számítógépek és matematikai módszerek alkalmazásáról a közlekedésben címmel tartottak négynapos tanácskozást a KGST-tagállamok szakértői *Marianské Lázne* fürdővárosban. A csütörtökön befejeződött értekezlet részvevői főként a közös vasúti teherkocsipark (OPW) automatikus irányítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásával összefüggő kérdéseket tárgyalták meg.

Az elképzelések szerint e célra adatbankot állítanának fel az OPW központjában, s ez lehetővé teszi majd, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék az összes OPW-kocsi helyzetét, mozgását.

Szovjet–angol kiadói megállapodás

Szovjet és angol műszaki-tudományos kiadványok közös kiadásáról írt alá együttműködési megállapodást Moszkvában *Dzsermen Gvisianyi,* a Szovjetunió tudományos-műszaki állami bizottságának alelnöke és *Robert Maxwell,* a Pergamon Press angol—amerikai kiadó vezetője. A megállapodás szakmai publikációk közös kiadásáról, fordításáról, magnetofonszalagok és mikrofilmek, valamint a számítógépes adatbankok cseréjéről rendelkezik.

174-000 Vendégségben Romány Pálnál

A televízió ma este 20.55-kor *Romány Pál* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhez megy vendégségbe. Az érdeklődők pénteken délelőtt *10 órától az adás végéig* tehetnek fel kérdéseket a *174-000* telefonszámon.

Befejeződött a Városliget újjáépítése

Befejeződött Budapest legnagyobb pihenőparkjának újjáépítése: a Városligetben csütörtökön átadták az iskolások játszókertjét, a felnőttek sakkozóhelyét. A gyerekeknek összesen 120 ezer négyzetméter alapterületű játszóteret létesítettek.

HALÁLOZÁS

BÁRCZI GÉZA, az Állattenyésztési Kutatóintézet tudományos főmunkatársa tragikus körülmények között elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása május 4-én, csütörtökön 15 órakor lesz a Budafoki temetőben — közli az Állattenyésztési Kutatóintézet igazgatósága.

Ki tud róla?

Csaba Katalin 11 éves tanuló, Budapest XV., Mezőhegyes utca 98. szám alatti lakos április 17-én szülei lakásáról — pénzt és ruhaneműt magához véve — eltávozott, a kislány tartózkodási helye azóta ismeretlen.

Személyleírása: körülbelül 156 centiméter magas, fejlett testalkatú, arca kissé szögletes, haja barna, hosszú, szeme kék, orra szabályos. Ruházata: középkék szivacskabát, arany színű gombokkal, sötétkék farmernadrág és farmerpapucs, sötétkék pulóver.

A rendőrség kéri a lakosságot, hogy aki a személyleírás vagy fénykép alapján felismeri, eltűnése óta látta őt vagy tartózkodási helyéről tudomása van, értesítse a Budapesti Rendőr-főkapitányság fiatalkorú- és gyermekvédelmi osztályát a 153—456-os telefonszámon vagy a legközelebbi rendőri szervet.